

Sisällys

Tullialan ammattitutkinto 1.8.2027 (luonnosversio 12.12.2025)	2
Tärkeää tietoa tästä dokumentista!	2
Koko tullialan ammattitutkintoa koskevat kehittämissuositukset ja huomiot	3
Tutkinnon osien mallipohja	6
Pohja uudelle tutkinnon osalle Xxxxxxxx, xx osp	6
Kaikille tullialan ammattitutkinnon suorittajille pakolliset tutkinnon osat	7
Tavaratuntemus, 40 osp (tullipalvelujen osaamisalan ja tullivalvonnan osaamisalan pakollinen tutkinnon osa)	7
Tullipalvelujen osaamisalan rakenne ja tutkinnon osat	9
Tullipalvelujen osaamisalaan liittyvät huomiot ja muistiinpanot, jotka eivät kohdistu yksittäiseen tutkinnon osaan.....	9
Tullipalvelujen osaamisalan pakolliset tutkinnon osat , tullipalvelujen osaamisala (xx osp)	11
Tavaran tuonti, 60 osp (tullipalvelujen osaamisalan pakollinen tutkinnon osa)	11
Tavaran vienti, 35 osp (tullipalvelujen osaamisalan pakollinen tutkinnon osa)	14
Tullipalvelujen osaamisalan valinnaiset tutkinnon osat 1 (valitaan 0-30 osp).....	16
Tavaran passitus, 15 osp (tullipalvelujen osaamisalan valinnainen tutkinnon osa).....	16
Alus selvitys, 15 osp (tullipalvelujen osaamisalan pakollinen tutkinnon osa)	18
Yrityksen tulliasioinnin oikeellisuus, 15 osp (tullipalvelujen osaamisalan pakollinen tutkinnon osa)	19
Tullipalvelujen osaamisalan valinnaiset tutkinnon osat 2 (valitaan 0-30 osp).....	21
Digikyvykkyyden edistäminen työyhteisössä, 15 osp (tämä tutkinnon osa tulee valinnaiseksi kaikkiin ammattitutkintoihin, eikä sitä muokata tämän projektin yhteydessä)	21
Tekoälyn hyödyntäminen työprosessissa, 15 osp (tämä tutkinnon osa tulee valinnaiseksi kaikkiin ammattitutkintoihin, eikä sitä muokata tämän projektin yhteydessä)	22
Vihreän siirtymän edistäminen, 15 osp (tämä tutkinnon osa tulee valinnaiseksi kaikkiin ammattitutkintoihin, eikä sitä muokata tämän projektin yhteydessä)	23
Tutkinnon osa ammatillisesta perustutkinnosta, ammattitutkinnosta tai erikoisammattitutkinnosta, 15-30 osp.....	24
Korkeakouluopinnot, 15-30 osp	24
Paikallisiin ammattitaitovaatimuksiin perustuva tutkinnon osa, 15-30 osp	24
Tullivalvonnan osaamisalan rakenne ja tutkinnon osat	25
Tullivalvonnan osaamisalaan liittyvät huomiot ja muistiinpanot, jotka eivät kohdistu yksittäiseen tutkinnon osaan.....	25
Tullivalvonnan osaamisalan pakolliset tutkinnon osat, tullivalvonnan osaamisala (xx osp)	32
Tulliselvitys, 35 osp (tullivalvonnan osaamisalan pakollinen tutkinnon osa).....	32
Liikennevirtojen tullivalvonta, 60 osp (tullivalvonnan osaamisalan pakollinen tutkinnon osa).....	33
Tullivalvonnan osaamisalan valinnaiset tutkinnon osat 1 (valitaan 0-30 osp).....	36

Varastotarkastus, 15 (tullivalvonnan osaamisalan valinnainen tutkinnon osa)	36
Tavarantarkastus, 15 osp (tullivalvonnan osaamisalan valinnainen tutkinnon osa)	37
Tullivalvonnan osaamisalan valinnaiset tutkinnon osat 2 (valitaan 0-30 osp).....	39
Digikyvykkyyden edistäminen työyhteisössä, 15 osp (tämä tutkinnon osa tulee valinnaiseksi kaikkiin ammattitutkintoihin, eikä sitä muokata tämän projektin yhteydessä)	39
Tekoälyn hyödyntäminen työprosessissa, 15 osp (tämä tutkinnon osa tulee valinnaiseksi kaikkiin ammattitutkintoihin, eikä sitä muokata tämän projektin yhteydessä)	40
Vihreän siirtymän edistäminen, 15 osp (tämä tutkinnon osa tulee valinnaiseksi kaikkiin ammattitutkintoihin, eikä sitä muokata tämän projektin yhteydessä)	41
Tutkinnon osa ammatillisesta perustutkinnosta, ammattitutkinnosta tai erikoisammattitutkinnosta, 15-30 osp.....	42
Korkeakouluopinnot, 15-30 osp	42
Paikallisiin ammattitaitovaatimuksiin perustuva tutkinnon osa, 15-30 osp	42

Tullialan ammattitutkinto 1.8.2027 (luonnosversio 12.12.2025)

Tärkeää tietoa tästä dokumentista!

- Tämän dokumentin uusin julkaistu versio ja kaikki muu oleellinen tieto löytyy koko projektin ajan tullialan ammattitutkinnon omalta projektisivulta: <https://www.oph.fi/fi/koulutus-ja-tutkinnot/tullialan-ammattitutkinnon-perusteet>
- Nyt voimassa olevan tullialan ammattitutkinnon sisällöt (<https://eperusteet.opintopolku.fi/#/fi/amatillinen/3667901/tiedot>) on tuotu kunkin tutkinnon osan yhteyteen uuteen ammattitutkintojen kirjoitusmuotoon. Muuten tutkinnon osien sisältö on vielä identtinen voimassa olevan tutkinnon kanssa.

- Tutkinnon osien yhteyteen on tuotu juuri kyseiseen tutkinnon osaan liittyviä huomioita ja kehittämissuhteita. Vastaavasti koko tutkintoa tai koko osaamisalaa koskevat huomiot on tuotu oman otsikon yhteyteen
- Opetushallituksen huomiot on erotettu muista kehittämissuhteista **punaisella fontilla**.
- Kehittämissuhteet ja huomiot on muokattu ja tiivistetty Opetushallitukselle lähetettyjen kehittämissuhteiden pohjalta (kaikki uudistamisprojektin aikana lähetetyt kehittämissuhteet ja aikaisemmat kommentit on pyritty lisäämään dokumenttiin ja dokumenttia täydennetään lähetetyillä kommentteilla ja esimerkiksi alaan liittyvien selvityksien johtopäätöksillä koko projektin ajan).
- Voit antaa kehittämissuhteita tutkintoon ja kommentteja luonnostelmaan kyselyn kautta ([linkki](#)) tai suoraan sähköpostilla (tomi.ahokas@oph.fi)

Koko tullialan ammattitutkintoa koskevat kehittämissuhteet ja huomiot

Koko tutkintoon liittyvät kehittämissuhteet, huomiot ja muistiinpanot (tämä osuus ei ole varsinaista luonnossisältöä, vihreällä maalattu on käsitelty ja viety luonnoksen sisältöön tarpeen mukaan)

- **Opetushallituksen huomiot**
 - Xxxxxx
- Kehittämissuhteet, joihin ei voida vastata tullialan ammattitutkinnon uudistamisen yhteydessä (nämä käsitellään ja huomioidaan myöhemmin)
 - Tullipalvelujen osaamisalan koulutuksesta vastaavana saan usein tiedusteluja jotka liittyvät tullivalvonnan osaamisalan koulutukseen. Ainakin tiedotusta näiltä osin olisi syytä varmaankin yhtenäistää.
 - Tarvetta koulutukselle joka olisi suunnattu tulliasioinnin parissa työskentelevien organisaatioiden johdolle.
 - Miten voi päivittää aikaisemmin suoritettua tullialan ammattitutkinnon kautta saatuja taitoja tähän päivään?
 - Koulutuksen järjestämiseen liittyvät huomiot
 - Varsinaista koulutusta ja vaatimustasoa pidetään osassa kommentteissa liian kevyenä, että saisi riittävän pohjan työtehtäviin.
 - Miten varmistetaan kaikilta opiskelijoilta se osaaminen, jota osiossa edellytetään jollei aihe kuulu jokapäiväisiin työtehtäviin.
 - **Opetushallituksen huomiot**
 - **Näyttöä voidaan täydentää esimerkiksi simuloimalla puuttuneita osuuksia ja arvioijien haastatteluilla.**
- Tutkinnon rakenne ja jako kahteen nykyiseen osaamisalaaan
 - Kommentteja nykyisen jaon toimivuudesta.
 - Tullissa pitkään ollut moniosaajamalli ei toimi, vaan henkilöstön tulisi saada erikoistua osaamisen ylläpitämisen ja ammatillisen kehittymisen takia.
 - Jako toimii hyvin.

- Hyvin toimii eikä tässä kehitettävää.
 - Jako toimii, mutta tärkeää ymmärtää tullin tehtäviä laajemminkin ja tullia kokonaisuudessa.
 - Jako toimii hyvin. Tullivalvonnassa keskitytään juuri olennaisiin asioihin. Tullipalvelut toimivat erillään niille, jotka toimivat sillä sektorilla.
 - Jako hyvä, sillä näin voi syventyä toiseen teemaan riittävästi.
 - Tullilaisille riittäisi yksi, Tullivalvonnan osaamisala, jossa olisi nykyistä enemmän valinnaisuutta ja huomioitu sekä valvonta- että tulliselvitystehtävät, kuten nykyisessä tutkinnon perusteessa on
 - Tullipalvelujen osaamisala on kuitenkin tärkeä säilyttää, jotta tutkintoa voidaan tarjota myös ulkomaan kaupan ja huolinta-alan yrityksissä tulliasioinnin parissa työskenteleville. Tullipalvelujen osaamisalan tehtäviin ei lähivuosina tulla rekrytoimaan henkilökuntaa Tullin ulkopuolelta.
 - On tärkeitä, että tullivalvontaan on olemassa oma, vain tullilaisille tarkoitettu tutkinnon osa.
 - Jako hyvä, kun Tullin tehtävät niin laajoja.
 - Voisi jakaa vielä pienempiinkin osaamisaloihin (kuten valvonnassa maa, meri ja lento)
- Kommentteja osaamisalojen yhdistämisestä
 - Yksittäisiä kommentteja, että osaamisalat voisi yhdistää.
- Opetushallituksen huomiot
 - **Tulisiko mahdollistaa tutkinnon osan valitseminen ristiin osaamisalojen välillä? Onko tästä käytännössä hyötyä (lähtökohtaisesti osaamisalat eri ryhmille)?**
- Mitä yhteistä osaamista tulisi vaatia kaikilta tullialan ammattitutkinnon suorittajilta
 - Kielitaito
 - Ruotsin kielikoe tulisi olla mahdollista suorittaa tullikoulussa.
 - Kielitaitovaatimukset olisivat erittäin tärkeitä. Ainakin peruskurssi sanastoon englanniksi ja ruotsiksi. Pitää kyetä viranomaisena palvelemaan myös toisella kotimaisella kielellä.
 - **Opetushallituksen huomiot**
 - **Opetushallituksessa kehitetään parhaillaan yhdenmukaisempaa tapaa sisällyttää kieliosaamista eri alojen tutkintoihin. Kielitaitoon liittyvät kehittämissuositukset tullaan huomioimaan uudessa tutkinnossa näiden uusien ohjeiden näkökulmasta.**
 - Kokonaiskuva Tullin toiminnasta
 - Kaikilla pitäisi olla nykyistä paremmin ”iso kuva” Tullista ja Tullin tehtävistä. Mitä tehtäviä, miksi tehtävät tehdään ja kuinka eri asiat vaikuttavat ja linkittyvät toisiinsa.
 - On tärkeää että uusille työntekijöille muodostuu kokonaiskuva tullimenettelyistä. Valvonnan osaamisalalla ei tarvetta käsitellä menettelyjä kovin tarkasti, mutta kokonaiskuva on tärkeä.
 - Tullin tehtävät, tulliselvityksen perusteet.
 - Kaikkien olisi ymmärrettävä Tulli kokonaisuutena
 - Tullin ydintehtävät, toimivaltuudet sekä valtionhallinnossa yleisesti käytettävät lait ja periaatteet.
 - Ammattitutkinnon suorittaneilla tulisi kaikilla olla sama osaaminen ja tieto Tullin eri toiminnoista. Perustoiminnot (pohjoisen maarajoilla) kuten tullivalvonta ja tullipalvelut linkittyvät toisiinsa ja usealla tullitoimipaikalla samoja tehtäviä tehdään rinnan eli ensin esimerkiksi hyväksytään vienti, jonka jälkeen käydään

tarkastamassa, että kyseinen tavara on fyysisesti rekan kyydissä ja matkalla pois Suomesta. Jos vientimenettelyyn asetettu tavara ei ole kyydissä niin ammattitutkinnon suorittajalla tulee olla tietoa ja koulutusta jatkokotoimenpiteistä. Jatkokotoimenpiteet voivat olla esimerkiksi sakko/ yms. eli kokonaiskuva tässä tapauksessa olla hallussa.

- Asiakaspalvelutaidot, eettinen viranomaistoiminta ja toiminnan lakipohja on varmasti hyvä olla kaikilla tiedossa”.
- Jokaisella tulisi koulutuksen jälkeen oltava ymmärrys Tullin koko tehtäväkentästä. Tämä auttaa ymmärtämään Tullin eri työtehtävien merkityksen. Valmistuneen tulisi ymmärtää esimerkiksi spaketyön merkitys tavarantarkastukselle ja siitä eteenpäin esimerkiksi esitutkinnon merkitys eli jos spaketyössä on lähetys laitettu tavarantarkastukseen ja tavarantarkastuksessa on löytynyt rajoitusten alaisia tuotteita, jotka johtavat esitutkintaan. Yleinen kehittämis ehdotus: kun henkilö valitaan Tulliin/Oppikselle niin alkuun henkilö voisi suorittaa pakolliset voimankäyttökoulutukset ja Toimivalta ABC:n. Näiden jälkeen henkilön tulisi olla 6 kk eli koeaika työpaikalla esihenkilöiden arvioitavissa. Tällä arvioinnilla tarkoitan sitä, että onko henkilö soveltuva Tullin työhön. Tällä hetkellä ensimmäiset 6 kk menevät koulutuksissa ja henkilö ei juuri ole työpaikalla. Tämä hankaloittaa esihenkilöiden tehtävää arviointia.
- Lainsäädäntö
- tullin ydintehtävät: tullilainsäädännön tuntemus, riskienhallinnan perusteet, asiakas- ja viranomaisvuoro vaikutus, sekä yhdenmukainen ymmärrys Tullin prosesseista ja menettelyistä- Lisäksi jokaisella valmistuneella tulisi olla valmiudet tunnistaa kiellettyjä ja rajoitettuja tuotteita, hallita perusvalvontatehtävät, tiedonhankinta ja tilanteen arviointi sekä osata toimia asianmukaisesti tarkastustilanteissa. Toimivaltuuksien tuntemus, dokumentointi, turvallinen työskentely sekä kyky tehdä oikeita toimenpidevalintoja (haltuunotto, ilmoitus, seuraamukset) ovat osaamista, joka kuuluu kaikille osaamisalasta riippumatta.
- Laki ja toimivaltuuksien olemassaoloa ei voida kiistää, joten niihin pitäisi ehdottomasti käyttää aikaa enemmän. Nythän tämä on ihan oma kokonaisuutensa, mutta kolmen viikon kurssi ei riitä. Lisäksi tullivalvonnassa ainakin Lentotullissa on osattava tulliselvitystä melko paljon, joten ehkä kaikkien valvontaa tekevien olisi hyvä osata ainakin perusasiat.”
- Perusasiat kaikesta. Minun mielestä kaikkien tulisi käydä sama koulutus. Ajatuksena saman tasoisia tullilaisia valmistuu koulusta, joilla on valmius mennä minne vain töihin.
- Pääpiirteittäin kieltojen ja rajoitusten noudattamisen opit.
- Sisärajan ja ulkorajan erot koskee lähes kaikkia. Mielestäni myös valvonnan olisi hyvä tietää ihan vähän tullipalveluista, ja tullipalvelupuolen valvonnasta. Näin säästyttäisiin sellaisilta tilanteilta, joissa palvelupuolen henkilöstö voi olettaa, että ihmiset ilmoittavat aina rehellisesti tavarat tullausjärjestelmissä.
- Toimivalta tietysti ja yleiset käytännöt työssä ja asiakkaiden kanssa.
- Tavaratuntemus- ja luokitteluosaamista, kuten nykyisessä tutkinnon perusteessa.
- Toimivalta, työturvallisuus, toiminta silloin kun järjestelmät ei toimi l. varamenettelyt - Henkilöiden kohtaaminen ja yhteistyötaidot
- Tullisanastot esim. englantia ja ruotsi tärkeitä.

Tutkinnon osien mallipohja

Pohja uudelle tutkinnon osalle Xxxxxxxx, xx osp

Tutkinnon osaan liittyvät huomiot ja muistiinpanot (tämä osuus ei ole varsinaista luonnossisältöä)

- Opetushallituksen huomiot
 - Xxxxx
 - Xxxxx
- Xxxxxxx
- Xxxxxxx

Ammattitaitovaatimukset

Xxxxxxxx (väliotsikko)

Opiskelija

- Xxxxx
- Xxxxx
- Xxxxx
- Xxxxx

Xxxxxxxx (väliotsikko)

Opiskelija

- Xxxxx
- Xxxxx
- Xxxxx
- Xxxxx

Xxxxxxxx (väliotsikko)

Opiskelija

- Xxxxx
- Xxxxx
- Xxxxx
- Xxxxx

Xxxxxxxxxx (väliotsikko)

Opiskelija

- Xxxxx
- Xxxxx
- Xxxxx
- Xxxxx

Ammattitaidon osoittamistavat

Opiskelija osoittaa ammattitaitonsa näytössä käytännön työtehtävissä tekemällä xxxxx töitä xxxxx ympäristössä. Siltä osin kuin tutkinnon osassa vaadittua ammattitaitoa ei voida arvioida näytön perusteella, ammattitaidon osoittamista täydennetään yksilöllisesti muilla tavoin.

Kaikille tullialan ammattitutkinnon suorittajille pakolliset tutkinnon osat

Tavaratuntemus, 40 osp (tullipalvelujen osaamisalan ja tullivalvonnan osaamisalan pakollinen tutkinnon osa)

Tutkinnon osaan liittyvät huomiot ja muistiinpanot (tämä osuus ei ole varsinaista luonnossisältöä, vihreällä maalattu on käsitelty ja viety luonnoksen sisältöön tarpeen mukaan)

- **Opetushallituksen huomiot**
 - Tarkastamisen ja valvonnan eroja selkeytettävä, kun monissa kommentteissa menevät limittäin ja paikoin mahdollisesti sekaisin.
 - Hyvä tarkastella toimiiko edelleen yhteisenä pakollisena tutkinnon osana kummallekin osaamisalalle.
- Tavaratuntemus on yksi keskeinen osa tullityötä. Ongelmana on tavarankäytön tarkastuksen tekemisen resurssien puute ja koska sitä ei tehdä, ei tule rutiinia ja silloin on hankalaa opettaa edelleen.
- Kokemuksia koulutuksesta
 - Tavarantuntemuksessa käytiin liian tarkasti ja kattavasti läpi nimikkeitä. Varsinaisessa työssä tästä ei ole hyötyä.
 - Suoritamme tullivalvontaa, johon tämä aihe ei liity mitenkään.
 - Etäjakso voisi olla hieman tiiviimpi.
 - Tämä oli varmasti koulutuksellisesti laadukkain tutkinnon osa. toisaalta tämä etäjakso oli ainoa jossa opeteltavaa asiaa pääsi oikeasti harjoittelemaan ja harjoituksista sai oikeasti palautetta.
- Tietolähteiden käyttö

- Valvontapuolella olisi parempi panostaa siihen, mistä löytää luotettavaa tietoa ja tehokkaasti, kun tulee aika selvittää tietoa tavaroista.
- Tietolähteiden parempi hyödyntäminen.
- Mitä tietolähteitä on mahdollisuus hyödyntää. Käytännön harjoitteita lisää.
- Tutkinnon osan tarpeellisuus ja laajuus
 - Tavaratuntemus tällä hetkellä liian laaja ja heikommin toteutettu osa koulutusta. Tutkinnon osalle on tarvetta, mutta toteutukseen voisi yrittää keksiä uudistuksia.
 - Tavaratuntemus ei ole erityisen tärkeä tullivalvonnan puolella. Kokonaiskuvan muodostuminen työntekijöille eri osa-alueista tärkeää, mutta ammatillisen kehittymisen takia olisi syytä keskittyä valvontaan enemmän.
 - Liian monta päivää käytettiin koulutuksessa tähän teemaan. Tavaratuntemuksen opiksi olisi riittänyt se, että tiedämme miten fintaric toimii ja miten sieltä etsiä oikea nimike oikealle tavaralle.
 - Valvonnassa mm. Tariffiasia ei ole todellakaan se oleellisiin juttu, ainakaan valtaosassa toimipisteitä. Mielestäni siihen käytetään nykyään liikaa aikaa. Valvonnassa on hyvin monia muita paljon tärkeämpiä asioita.
 - Tämä on hyvä tutkinnon osa, koska kaikki tarvitsemme työssämme tavaratuntemusta.
 - Osaamisen voisi osoittaa kokeella näytön sijaan.
 - On tarvetta ja ajantasainen.
 - Mitkä ovat yleisimmät kehitystarpeet nykyisessä tilanteessa
 - Tutkinnon osa on tarpeellinen ja sisältö riittävä.
 - Puuduttavaa, mutta melko oleellista osata edelleen. Voi supistaa, muttei poistaa kokonaan.
 - Tavaratuntemus on aivan tulityön perusta.
 - Tavaratuntemuksessa olennaisempi aihe, valvonnassa ei niinkään (varsinkaan yksityisessä tuonnissa). Jos jostain karsii niin tästä.
 - On tarvetta. Painopistettä voisi ammattitaitovaatimuksissa lisätä tavaratuntemukseen sekä tavaratuntemukseen liittyviin kieltoihin ja rajoituksiin.
 - Tavaratuntemus oleellinen osio, mutta sen laajuus (40 osp) vie aikaa muilta aiheilta, jotka olisivat valvontatyössä oleellisempia.
 - Tavaratuntemus liittyy aina muihin tehtäviin, ei voi näyttää erillisenä käytännön työssä.
 - Miksi ammattitaitovaatimukseen liitetty tässä kohtaa työyhteisössä toimiminen?

Ammattitaitovaatimukset

Tavaratuntemus ja luokittelutarve

Opiskelija

- tunnistaa tavaratuntemuksen, sen luonteen ja käyttötarkoituksen tai eri käyttötarkoitukset
- selvittää onko kysymyksessä tuonti, vienti tai passitus tavaratuntemuksen luokittelutarpeen todentamiseksi
- selvittää tavaratuntemuksen lähetysmaan, määrärajan sekä alkuperän
- hyödyntää tietolähteitä tavaratuntemuksen tunnistamiseksi.

Tavaratuntemus

Opiskelija

- varmistaa tavaran käyttötarkoituksen
- luokittelee tavaran tulkintasääntöjen mukaisesti
- noudattaa tavaran luokitteluun liittyvää lainsäädäntöä
- hyödyntää asianmukaisia tietolähteitä
- käyttää tarvittaessa asiantuntijapalveluja.

Tavaraan ja nimikkeeseen liittyvät toimenpiteet

Opiskelija

- selvittää tavaraan ja sen nimikkeeseen liittyvät rajoitukset, mahdolliset verot ja maksut sekä huomioida ne toiminnassaan
- hyödyntää asianmukaisia tietolähteitä.

Toimiminen työyhteisössä

Opiskelija

- tekee tarvittavia ratkaisuja perustellusti huomioiden seuraukset
- toimii vastuullisesti ja yhteistyökykyisesti sekä omassa työyhteisössään että organisaation ulkopuolisten tahojen kanssa
- ylläpitää ja kehittää ammattitaitoaan.

Ammattitaidon osoittamistavat

Opiskelija osoittaa ammattitaitonsa näytössä käytännön työtehtävissä tekemällä **xxxxx** töitä **xxxxx** ympäristössä. Siltä osin kuin tutkinnon osassa vaadittua ammattitaitoa ei voida arvioida näytön perusteella, ammattitaidon osoittamista täydennetään yksilöllisesti muilla tavoin.

Tullipalvelujen osaamisalan rakenne ja tutkinnon osat

Tullipalvelujen osaamisalaan liittyvät huomiot ja muistiinpanot, jotka eivät kohdistu yksittäiseen tutkinnon osaan

Tullipalvelujen osaamisala 150 osp

- Pakolliset tutkinnon osat (135 osp)
 - Tavaratuntemus, 40 osp (pakollinen tutkinnon osa kummallekin osaamisalalle)
 - Tavaran tuonti, 60 osp
 - Tavaran vienti, 35 osp
- Valinnaiset tutkinnon osat 1 (0-15 osp)
 - Tavaran passitus, 15 osp
 - Alus selvitys 15 osp
 - Yrityksen tulliasioiden oikeellisuus, 15 osp

- Valinnaiset tutkinnon osat 2 (0-15 osp)
 - Digikyvykkyyden edistäminen työyhteisössä, 15 osp (tämä tutkinnon osa tulee valinnaiseksi kaikkiin ammattitutkintoihin, eikä sitä muokata tämän projektin yhteydessä)
 - Tekoälyn hyödyntäminen työprosessissa, 15 osp (tämä tutkinnon osa tulee valinnaiseksi kaikkiin ammattitutkintoihin, eikä sitä muokata tämän projektin yhteydessä)
 - Vihreän siirtymän edistäminen, 15 osp (tämä tutkinnon osa tulee valinnaiseksi kaikkiin ammattitutkintoihin, eikä sitä muokata tämän projektin yhteydessä)
 - Tutkinnon osa ammatillisesta perustutkinnosta, ammattitutkinnosta tai erikoisammattitutkinnosta, 15 osp
 - Korkeakouluopinnot, 15 osp
 - Paikallisiin ammattitaitovaatimuksiin perustuva tutkinnon osa, 15-30 osp

Tullipalvelujen osaamisalaan liittyvät kehittämissuositukset, huomiot ja muistiinpanot (tämä osuus ei ole varsinaista luonnossisältöä, vihreällä maalattu on käsitelty ja viety luonnoksen sisältöön tarpeen mukaan)

- Kuinka hyvin tullipalvelujen osaamisala tällä hetkellä vastaa työelämän tarpeita? (13 vastausta)
 - 1 = 15,4 %
 - 2 = 7,7 %
 - 3 = 46,1 %
 - 4 = 15,4 %
 - 5 = 15,4 %
 - Keskiarvo 3,1
- Kehittämissuositukset, joihin ei voida vastata tullialan ammattitutkinnon uudistamisen yhteydessä (nämä käsitellään ja huomioidaan myöhemmin)
 - Opetusjärjestelyt
 - Ongelmana, että riippuu toimipaikasta ja sen tehtävistä, mitä oppilainen oppii ja miten. onko siellä perehdyttäjää ajan tasalla, onko hänellä aikaa ja kysyä ohjata.
 - Käytännön harjoittelumahdollisuuksia enemmän
- Onko nykyinen tullipalvelujen osaamisalan muodostuminen mielestäsi toimiva? Haluaisitko muuttaa esimerkiksi osaamisalan pakollisten tutkinnon osien määrää tai valinnaisuutta? Tässä kohdassa voit myös kuvata, mitä osaamista kaikilta osaamisalan suorittajilta edellytetään.
 - Opetushallituksen huomiot
 - Tutkinnon osien laajuuksien muokkaaminen 15, 30 ja 45 osaamispisteen laajuisiksi. Tarpeen mukaan tutkinnon osien yhdistämistä ja jakamista, jotta näihin pisteisiin päästään.
 - Pitäisikö olla mahdollisuus valita tutkinnon osa toiselta osaamisalalta?
 - Jatkossa tullipalvelujen osaamisalan koulutustarve pienenee entisestään.
 - Opetushallituksen huomiot
 - Syitä koulutustarpeen vähenemiseen?
 - Ei tarvetta muuttaa tutkinnon osien määrää tai valinnaisuutta.
 - Jako Tullipalveluihin ja Tullivalvontaan on hyvä, jos jatkossakin halutaan tullipalvelut sisällyttää tutkintoon.

- Itse tullipalveluihin ei kuitenkaan ole ymmärtääkseni tähän asti haettu opiskelijoita lainkaan, vaan työssäoppiminen ja oppisopimus on enemmän ja vähemmän valvontatyön puolella.
 - **Opetushallituksen huomiot**
 - **Tämä osaamisala ilmeisesti järjestetty oppilaitosten ja yritysten välisen yhteistyönä eikä Tullin organisaatiolla vastaavaa linkki kuin tullivalvontaan.**
- Tullipalvelujen osaamisalalle kannattaisi lisätä valinnaisuutta, jotta osaamisen voisi näyttää omassa työtehtävässä. Tällä hetkellä on kolme pakollista tutkinnon osaa, joita kaikkia tutkinnon suorittajat eivät pysty näyttämään omassa työtehtävässä käytännön työssä, vaan on pyrittävä järjestämään harjoittelua toisessa työtehtävässä/työpisteessä. Kaikille tämä ei ole mahdollista, joten silloin koko tutkinnon suorittaminen ei ole mahdollista.
 - **Opetushallituksen huomiot**
 - **Minkälaista valinnaisuutta tämä voisi olla (voi tarkentua muissa kommentteissa myös?)**
- UTU, passitus jne.
 - **Opetushallituksen huomiot**
 - **Selvitetään UTU ja miten nämä näkyvät nykyisessä perusteessa.**
- Mitä osaamista tullipalvelujen osaamisalalta mielestäsi puuttuu? Pitäisikö tämä osaaminen sisällyttää uuteen tutkinnon osaan vai vahvistaa sitä nykyisissä tutkinnon osissa?
 - Koulun tulisi antaa perusopetus.
 - **Opetushallituksen huomiot**
 - **Tässä ilmeisesti viitataan perustaitoihin, jotta voi siirtyä työpaikalle hankkimaan osaamista?**
 - Ehdottomasti uuteen tutkinnon osaan. Mielestäni kaikkeinärkevintä olisi olla oma tutkinto tullivalvonnalle ja tullipalveluille. Henkilöllä joka ei tullipalveluiden parissa toimi, eikä ole mielenkiintoa tulevaisuudessakaan toimia, ei ole aiheesta lainkaan kiinnostunut ja kokee opinnot vain haastaviksi ja epämotivoiviksi.
 - **Opetushallituksen huomiot**
 - **Osaamisaloilla voidaan jakaa jatkossakin erilainen osaaminen, jolloin kahdelle erilliselle tutkinnolle ei ole tarvetta.**

Tullipalvelujen osaamisalan pakolliset tutkinnon osat , tullipalvelujen osaamisala (xx osp)

Tavaran tuonti, 60 osp (tullipalvelujen osaamisalan pakollinen tutkinnon osa)

Tutkinnon osaan liittyvät huomiot ja muistiinpanot (tämä osuus ei ole varsinaista luonnossisältöä, vihreällä maalattu on käsitelty ja viety luonnoksen sisältöön tarpeen mukaan)

- Tutkinnon osan pakollisuus
 - Tämä kuuluu Tullipalveluiden piiriin mielestäni ja pitäisi olla valinnainen aihealue tai tämä pitäisi sisällyttää kokonaan uuteen tullipalveluiden ammattitutkintoon.

- Tutkinnon osan laajuus
 - Opetushallituksen huomiot
 - Tutkinnon osan pienentäminen 45 osaamispisteeseen (tarpeen mukaan jakamista useampaan osaan)
 - Tavarantoimitus on laaja tutkinnon osa, jossa on viisi ammattitaitovaatimusta. Sitä voisi mahdollisesti pilkkoa pienemmäksi ja muodostaa useampia valinnaisia tutkinnon osia. 60 osp saa nykyisin käyttää vain poikkeustapauksissa.
- Tutkinnon osassa käytetty kieli ja termistö
 - Hyväksytyin suorituksen kriteerien sanamuotoja tulisi tarkastella uudelleen esim. huomioi, huolehtii, noudattaa.
- Toteutus osana opintoja
 - Mahdollisuus harjoitteluun puuttuu jollei kuulu henkilön työtehtäviin
- Tutkinnon osan sisältämä osaaminen
 - Tärkeää perusosaamista, vaikka nykyisin tullaus tapahtuu suurimmaksi osaksi järjestelmässä. Hyvä kuitenkin osata tehdä manuaalisesti, jotta oppii prosessin ja siihen liittyvät seikat
 - Tärkeää perustietoa, miten tullit ja verot lasketaan kun tilataan tavaraa EU:n ulkopuolelta.
 - Järjestelmien käyttö

Ammattitaitovaatimukset

Tavarantoimituksen ilmoitusmenettelyt

Opiskelija

- noudattaa tavarantoimitusta koskevaa lainsäädäntöä tuontia koskevissa käytännön työtilanteissa
- käyttää tehtävässä tarvittavia tietolähteitä
- käyttää tarvittaessa asiantuntijapalveluja
- huomioi kuljetusmuotojen tavarantoimituksen ilmoitusmenettelyt
- huomioi tilanteet, joissa on annettava tavarantoimituksen yleisilmoitus
- erottaa asiakirjojen perusteella maahan saapuvan unionitavarantoimituksen unionin ulkopuolisesta tavarantoimituksesta
- huomioi unionin veroalueen ulkopuolisten alueiden tavaraliikenteeseen liittyvät ilmoitusmenettelyt
- huolehtii tavarantoimituksen esittämisestä ja tarvittaessa niiden ilmoittamisesta väliaikaiseen varastointiin.

Tavarantoimituksen tullimenettelyyn

Opiskelija

- noudattaa tullimenettelyä koskevaa lainsäädäntöä
- noudattaa tavarantoimituksen mahdollisesti liittyviä rajoituksia ja lupamenettelyjä
- käyttää tehtävässä tarvittavia tietolähteitä
- käyttää tarvittaessa asiantuntijapalveluja oikean tullimenettelyn valitsemiseksi
- huolehtii tullilmoituksen oikeellisuudesta erityisesti menettelyyn, koodien ja asiakirjojen osalta
- huomioi tulliasiakkuuksien vaikutukset
- huomioi tarvittaessa erityismenettelyjen vaatimukset
- huomioi mahdolliset tarkastustoimenpiteet
- noudattaa ilmoitusten arkistoinnista annettuja määräyksiä

- noudattaa varamenettelytilanteista annettua ohjeistusta
- määrittää tullivelan ja tarvittavan vakuuden määräytymisperusteet
- opastaa tarvittaessa tullivelan syntymiseen, maksuvelvollisiin ja maksutapoihin liittyvissä kysymyksissä.

Tuonnin erityismenettelyt

Opiskelija

- soveltaa oikeaa, tilanteeseen sopivaa tuonnin erityismenettelyä
- huolehtii määriteltyjen tietojen ilmoittamisesta tulli-ilmoituksella mukaan lukien lupa-asiat.

Tullin kantamat verot, maksut ja oikaisutoimenpiteet

Opiskelija

- hyödyntää tullaukseen ja verotukseen liittyviä erilaisia tietolähteitä
- noudattaa tullausarvoon liittyvää lainsäädäntöä
- noudattaa maahantuonnin arvonlisäverotukseen liittyvää lainsäädäntöä
- noudattaa tavarannimikkeeseen liittyvää lainsäädäntöä
- noudattaa erityismenettelyihin liittyvää lainsäädäntöä
- noudattaa tavarannimikkeeseen liittyvää lainsäädäntöä
- noudattaa tavarannimikkeeseen liittyvää lainsäädäntöä
- tunnistaa muut mahdolliset maahantuontiin liittyvät verot ja maksut
- huomioi ilmoituksen laiminlyönnistä ja virheellisestä ilmoittamisesta koituvat seuraamukset
- määrittää Tullin kantamat verot ja maksut tavarannimikkeeseen liittyvien asiakirjojen perusteella
- noudattaa tuontiverotuksen päätöksen oikaisusta annettua ohjeistusta ja lainsäädäntöä
- opastaa asiakasta tuontiverotuksen päätöksen oikaisuun liittyvissä toimenpiteissä.

Toiminta työyhteisössä ja asiakaspalvelutilanteissa

Opiskelija

- kohtelee kaikkia yhdenvertaisesti ja asiallisesti
- tekee tarvittavia ja perusteltuja ratkaisuja ja huomioi niiden seuraukset
- suoriutuu sujuvasti suomen- tai ruotsinkielisistä tilanteista
- suoriutuu yleisimmistä vieraskielisistä tilanteista
- käyttää tarvittavia tietojärjestelmiä
- opastaa tarvittaessa asiakasta
- ylläpitää ja kehittää ammattitaitoaan.

Ammattitaidon osoittamistavat

Opiskelija osoittaa ammattitaitonsa näytössä käytännön työtehtävissä tekemällä xxxxx töitä xxxxx ympäristössä. Siltä osin kuin tutkinnon osassa vaadittua ammattitaitoa ei voida arvioida näytön perusteella, ammattitaidon osoittamista täydennetään yksilöllisesti muilla tavoin.

Tavaran vienti, 35 osp (tullipalvelujen osaamisalan pakollinen tutkinnon osa)

Tutkinnon osaan liittyvät huomiot ja muistiinpanot (tämä osuus ei ole varsinaista luonnossisältöä, vihreällä maalattu on käsitelty ja viety luonnoksen sisältöön tarpeen mukaan)

- Tutkinnon osan pakollisuus
 - Tämä kuuluu Tullipalveluiden piiriin mielestäni ja pitäisi olla valinnainen aihealue tai tämä pitäisi sisällyttää kokonaan uuteen tullipalveluiden ammattitutkintoon.
- Tutkinnon osan sisältämä osaaminen
 - Tärkeää perusosaamista, vaikka nykyisin tullaus tapahtuu suurimmaksi osaksi järjestelmässä. Hyvä kuitenkin osata tehdä manuaalisesti, jotta oppii prosessin ja siihen liittyvät seikat
 - Asiakirjat
- Tutkinnon osassa käytetty kieli ja termistö
 - Hyväksytyn suorituksen kriteerien sanamuotoja tulisi tarkastella uudelleen esim. huomioi, huolehtii, noudattaa.

Ammattitaitovaatimukset

Tavaran vienti, jälleenvienti ja poistumisen ilmoitusmenettelyt

Opiskelija

- noudattaa tavaran vientiä ja poistumista koskevaa lainsäädäntöä käytännön työtilanteissa
- huomioi unionin veroalueen ulkopuolisten alueiden tavaraliikenteeseen liittyvät ilmoitusmenettelyt
- käyttää tehtävässä tarvittavia tietolähteitä
- käyttää tarvittaessa asiantuntijapalveluja
- noudattaa tavaran poistumisen ilmoittamiseen liittyvää ilmoitusmenettelyä kuljetusmuotokohtaisesti
- erottaa asiakirjojen perusteella poistuvan unionitavaran unionin ulkopuolisesta tavarasta
- huomioi turvatietojen ilmoittamisen
- erottaa tilanteet, joissa on annettava poistumisen yleisilmoitus
- huolehtii tavaroiden ja tarvittavien liiteasiakirjojen esittämisestä.

Tavaran asettaminen tullimenettelyyn

Opiskelija

- noudattaa tullimenettelyitä koskevaa lainsäädäntöä
- noudattaa tavaran vientiin mahdollisesti liittyviä rajoituksia ja lupamenettelyjä
- käyttää tehtävässä tarvittavia tietolähteitä
- käyttää tarvittaessa asiantuntijapalveluja oikean tullimenettelyn valitsemiseksi
- huomioi ilmoituksen laiminlyönnistä ja virheellisestä ilmoittamisesta koituvat seuraamukset
- huolehtii tulli-ilmoituksen oikeellisuudesta erityisesti menettelyn, koodien ja asiakirjojen osalta
- huomioi tulliasiakkuuksien vaikutukset

- huomioi tarvittaessa erityismenettelyiden vaatimukset
- huomioi mahdolliset tarkastustoimenpiteet
- noudattaa ilmoitusten arkistoinnista annettuja määräyksiä
- noudattaa varamenettelytilanteista annettua ohjeistusta
- noudattaa ilmoituksen korjaamista, oikaisua ja mitätöintiä koskevaa lainsäädäntöä ja ohjeistusta.

Väliaikaisen viennin menettely

Opiskelija

- käyttää oikeaa menettelyä väliaikaisessa viennissä ja huolehtii määriteltyjen tietojen ilmoittamisesta tulli-ilmoituksella
- opastaa tarvittaessa käyttämään väliaikaisen viennin korvaavaa ATA-carnet-asiakirjaa.

Tilanteeseen sopivan viennin erityismenettelyn

Opiskelija

- soveltaa oikeaa menettelyä ja huolehtii määriteltyjen tietojen ilmoittamisesta tulli-ilmoituksella mukaan lukien lupa-asiat.

Jälleenviennin menettely

Opiskelija

- soveltaa oikeaa menettelyä ja huolehtii määriteltyjen tietojen ilmoittamisesta tulli-ilmoituksella mukaanlukien lupa-asiat.

Tavaran poistumiseen liittyvät tehtävät

Opiskelija

- hoitaa tarvittaessa työtehtävään liittyvän menettelyn päättämisen
- huomioi vaadittavat tarkastustoimenpiteet poistumispaikalla
- huolehtii tarvittaessa vaihtoehtoisista todisteista viennin päättämiseksi.

Toiminta työyhteisössä ja asiakaspalvelutilanteissa

Opiskelija

- kohtelee kaikkia yhdenvertaisesti ja asiallisesti
- tekee tarvittavia ja perusteltuja ratkaisuja ja huomioi niiden seuraukset
- suoriutuu sujuvasti suomen- tai ruotsinkielisistä tilanteista
- suoriutuu yleisimmistä vieraskielisistä tilanteista
- käyttää tarvittavia tietojärjestelmiä
- opastaa tarvittaessa asiakasta
- ylläpitää ja kehittää ammattitaitoaan.

Ammattitaidon osoittamistavat

Opiskelija osoittaa ammattitaitonsa näytössä käytännön työtehtävissä tekemällä xxxxx töitä xxxxx ympäristössä. Siltä osin kuin tutkinnon osassa vaadittua ammattitaitoa ei voida arvioida näytön perusteella, ammattitaidon osoittamista täydennetään yksilöllisesti muilla tavoin.

Tullipalvelujen osaamisalan valinnaiset tutkinnon osat 1 (valitaan 0-30 osp)

Tavaran passitus, 15 osp (tullipalvelujen osaamisalan valinnainen tutkinnon osa)

Tutkinnon osaan liittyvät huomiot ja muistiinpanot (tämä osuus ei ole varsinaista luonnossisältöä, vihreällä maalattu on käsitelty ja viety luonnoksen sisältöön tarpeen mukaan)

- Tutkinnon osan pakollisuus
 - Tämä kuuluu Tullipalveluiden piiriin mielestäni ja pitäisi olla valinnainen aihealue tai tämä pitäisi sisällyttää kokonaan uuteen tullipalveluiden ammattitutkintoon.
- Tutkinnon osan sisältämä osaaminen
 - Tärkeää perusosaamista, vaikka nykyisin tullaus tapahtuu suurimmaksi osaksi järjestelmässä. Hyvä kuitenkin osata tehdä manuaalisesti, jotta oppii prosessin ja siihen liittyvät seikat
 - Asiakirjat
- Tutkinnon osassa käytetty kieli ja termistö
 - Hyväksytyt suorituksen kriteerien sanamuotoja tulisi tarkastella uudelleen esim. huomioi, huolehtii, noudattaa.
- Työtehtävään liittyvät huomiot
 - Nykyään suuri osa toimijoista voi toimia itsenäisesti. Tullilaisilla ei ole paljoa käytännön mahdollisuuksia tehdä tätä tehtävää
 - **Opetushallituksen huomiot**
 - Tätä tarkennettava, mitä tarkoitetaan. Eikö kyseessä ole tutkinnon osa, jota suorittaa tällä hetkellä henkilöt tullin ulkopuolella yrityksissä?

Ammattitaitovaatimukset

Tavaran passittamisen ilmoitusmenettelyt

Opiskelija

- noudattaa tavaran passittamista koskevaa lainsäädäntöä käytännön työtilanteissa
- käyttää tehtävässä tarvittavia tietolähteitä
- käyttää tarvittaessa asiantuntijapalveluja
- erottaa asiakirjojen perusteella tavaroiden tullioikeudellisen aseman ja oikean ilmoitustyyppin
- huomioi kuljetusmuoto- ja määrämaakohtaiset ilmoitusmenettelyt
- huomioi turvatietojen ilmoittamisen
- huomioi unionin veroalueen ulkopuolisten alueiden tavaraliikenteeseen liittyvät ilmoitusmenettelyt
- huomioi unionitavaroiden tullioikeudellisen aseman osoittamisessa tarvittavat toimenpiteet
- huolehtii passitusilmoituksen, tavaroiden ja tarvittaessa liiteasiakirjojen esittämisestä.

Tavaran asettaminen tullimenettelyyn

Opiskelija

- noudattaa tullimenettelyitä koskevaa lainsäädäntöä
- käyttää tehtävässä tarvittavia tietolähteitä
- noudattaa menettelyyn mahdollisesti liittyviä rajoituksia ja lupamenettelyjä
- huomioi menettelyyn käyttöön liittyvät velvollisuudet ja mahdolliset rikosoikeudelliset seuraamukset
- käyttää tarvittaessa asiantuntijapalveluja
- asettaessaan tavaroita tullimenettelyyn huolehtii tulli-ilmoituksen oikeellisuudesta erityisesti menettelyä, koodeja ja asiakirjoja koskien
- huomioi tarvittavan vakuustyyppin ja -määrän
- huomioi mahdolliset tarkastustoimenpiteet
- varmistaa menettelyyn edellyttämät vaatimukset kuljetusvälineelle
- huomioi tavaroiden tunnistamistoimenpiteet ja muut menettelyyn liittyvät velvollisuudet
- noudattaa ilmoitusten arkistoinnista annettuja määräyksiä
- huomioi ilmoituksen laiminlyönnistä ja virheellisestä ilmoittamisesta koituvat seuraamukset
- huolehtii tarvittaessa raja- tai välitullitoimipaikoissa vaadittavista toimenpiteistä
- toimii säännösten edellyttämällä tavalla poikkeustilanteissa mukaan lukien uudelleenlastaukset, lisälastaukset ja onnettomuustilanteet
- noudattaa varamenettelytilanteista annettua ohjeistusta
- tekee tarvittaessa varamenettelyn käytöstä ilmoituksen
- noudattaa ilmoituksen korjaamista, oikaisua ja mitätöintiä koskevaa lainsäädäntöä ja ohjeistusta.

Opiskelija huomioi menettelyn päättämisen

- huolehtii tavaroiden esittämisestä määräajassa
- huomioi menettelyn päättämiseen liittyvät toimenpiteet
- huolehtii tarvittaessa vaihtoehtoisista todisteista passituksen päättämiseksi.
-

Ammattitaidon osoittamistavat

Opiskelija osoittaa ammattitaitonsa näytössä käytännön työtehtävissä tekemällä xxxxx töitä xxxxx ympäristössä. Siltä osin kuin tutkinnon osassa vaadittua ammattitaitoa ei voida arvioida näytön perusteella, ammattitaidon osoittamista täydennetään yksilöllisesti muilla tavoin.

Alusselvitys, 15 osp (tullipalvelujen osaamisalan pakollinen tutkinnon osa)

Tutkinnon osaan liittyvät huomiot ja muistiinpanot (tämä osuus ei ole varsinaista luonnossisältöä, vihreällä maalatut on käsitelty ja viety luonnoksen sisältöön tarpeen mukaan)

- Tutkinnon osan pakollisuus
 - Tämä kuuluu Tullipalveluiden piiriin mielestäni ja pitäisi olla valinnainen aihealue tai tämä pitäisi sisällyttää kokonaan uuteen tullipalveluiden ammattitutkintoon.
- Tutkinnon osan tarve ja tutkinnon osan suorittajat
 - Tutkinnon osalle on ollut vähän tarvetta, koska ko. tehtävät on keskitetty niin Tullissa kuin yrityksissä tietyille ryhmälle.
 - Opetushallituksen huomiot
 - Selvitettävä kuinka paljon tutkinnon osan suorituksia viime vuosina.
 - Onko sisältöön kehittämistarpeita?

Ammattitaitovaatimukset

Meriliikenteen sähköisen järjestelmän ilmoitusmenettelyt

Opiskelija

- toimii Alusliikennepalvelulain ja sen taustalla olevan lainsäädännön edellyttämällä tavalla
- toimii Väylämaksulain edellyttämällä tavalla
- toimii Tullin alus selvitysmääräyksen mukaisesti
- määrittää aluksen väylämaksun suuruuden varustamolta saatujen tietojen perusteella
- huolehtii alus selvitysilmoituksen antamisesta meriliikenteen sähköiseen järjestelmään
- huolehtii alus selvitysilmoituksen oikeellisuudesta
- toimittaa tarvittavat aluksen asiakirjat meriliikenteen sähköiseen tietojärjestelmään
- käyttää tarvittaessa asiantuntijapalveluja
- noudattaa varamenettelytilanteista annettua ohjeistusta.

Aluksen lastia koskevat saapumisen ja poistumisen ilmoitusmenettelyt

Opiskelija

- toimii tavarankulun saapumisen, poistumisen ja kauttakulun ilmoittamista koskevan lainsäädännön edellyttämällä tavalla
- käyttää tehtävässä vaadittavia tietolähteitä
- käyttää tarvittaessa asiantuntijapalveluja
- huomioi meriliikenteessä aluksen saapuessa ja lähtiessä käytettävät ilmoitusmenettelyt
- huomioi tilanteet, joissa tavarasta on annettava turvatiedot saapumisen tai poistumisen yleisilmoituksella
- erottaa ilmoituksilla maahan saapuvan ja poistuvan unionitavarankulun unionin ulkopuolisesta tavarankulusta
- varmistaa tavarankulun saaman viitenumeron (movement reference number, MRN) välittämisen edelleen toimijaketjussa
- huomioi mahdolliset tarkastustoimenpiteet
- noudattaa ilmoitusten arkistoinnista annettuja ohjeita
- suoriutuu sujuvasti suomen- tai ruotsinkielisistä tilanteista
- suoriutuu yleisimmistä vieraskielisistä tilanteista
- opastaa tarvittaessa asiakasta.
- noudattaa varamenettelytilanteista annettua ohjeistusta.

Ammattitaidon osoittamistavat

Opiskelija osoittaa ammattitaitonsa näytössä käytännön työtehtävissä tekemällä **xxxxx** töitä **xxxxx** ympäristössä. Siltä osin kuin tutkinnon osassa vaadittua ammattitaitoa ei voida arvioida näytön perusteella, ammattitaidon osoittamista täydennetään yksilöllisesti muilla tavoin.

Yrityksen tulliasioinnin oikeellisuus, 15 osp (tullipalvelujen osaamisalan pakollinen tutkinnon osa)

Tutkinnon osaan liittyvät huomiot ja muistiinpanot (tämä osuus ei ole varsinaista luonnossisältöä, vihreällä maalattu on käsitelty ja viety luonnoksen sisältöön tarpeen mukaan)

- Tutkinnon osan pakollisuus
 - Tämä kuuluu Tullipalveluiden piiriin mielestäni ja pitäisi olla valinnainen aihealue tai tämä pitäisi sisällyttää kokonaan uuteen tullipalveluiden ammattitutkintoon.
- Tutkinnon osan tarpeellisuus
 - Sisältää tärkeää perustietoa ja tästä teemasta tulisi saada ainakin pintapuolinen käsittely
 - Tutkinnon osa on tarjolla ainoastaan yritysten tutkinnon suorittajille, Tullin tutkinnon suorittajat eivät voi valita.
 - Tutkinnon suorittajilta saadun palautteen mukaan on tarpeellinen ja hyödyllinen.

Ammattitaitovaatimukset

Yhteistyö

Opiskelija

- tunnistaa edustamansa yrityksen tulliasioinnin kokonaisuuden ja siihen liittyvät laatuvaatimukset
- toimii edustamansa yrityksen tulliasioinnin edellyttämällä tavalla
- löytää lupaehdoista ja lainsäädännöstä perusteet Tullin ja edustamansa yrityksen tarkastustoimintaa koskeville oikeuksille ja velvollisuuksille
- toimii Tullin tarkastustoiminnan tarkoituksen ja tehtävien mukaisella tavalla ja valmistautuu mahdolliseen tullitarkastukseen
- löytää omassa työssä käytettäviä tulliasioinnin oikeellisuuden varmistamista koskevia tietolähteitä
- soveltaa tulliasioinnin oikeellisuuden varmistamista koskevaa keskeistä unioni- ja kansallista lainsäädäntöä sekä ohjeita.

Kirjanpito vaatimukset

Opiskelija

- noudattaa edustamansa yrityksen tulliasioinnin kirjanpito vaatimuksia
- huolehtii katkeamattomasta kirjausketjusta
- arkistoi asiakirjat asetettujen vaatimusten mukaisesti.

Toimitusketjun turvallisuus

Opiskelija

- toimii edustamansa yrityksen aseman edellyttämällä tavalla kansainvälisessä logistiikkaketjussa
- huolehtii omalta osaltaan toimitusten, kuljetusten ja niihin liittyvien asiakirjojen oikeellisuudesta ja koskemattomuudesta
- työskentelee tulliviranomaisen ja muiden toimijoiden kanssa toimitusketjun turvallisuuden ja sujuvuuden takaamiseksi
- ilmoittaa havaitsemistaan ristiriitaisuuksista Tullille ja muille toimitusketjun osapuolille.

Sisäisten valvontakeinojen mukainen toiminta

Opiskelija

- tekee yhteistyötä edustamansa yrityksen sisäisten valvontahenkilöiden kanssa
- toimii edustamansa yrityksen tulliasiointiin liittyvien sisäisten valvontakeinojen ja menettelyjen mukaisesti
- huolehtii tulli-ilmoitusten oikeellisuuden tarkastamisesta (omavalvonta)
- korjaa havaitut virheet ja puutteet
- raportoi havaituista virheistä ja puutteista.

Ammattitaidon osoittamistavat

Opiskelija osoittaa ammattitaitonsa näytössä käytännön työtehtävissä tekemällä xxxxx töitä xxxxx ympäristössä. Siltä osin kuin tutkinnon osassa vaadittua ammattitaitoa ei voida arvioida näytön perusteella, ammattitaidon osoittamista täydennetään yksilöllisesti muilla tavoin.

Tullipalvelujen osaamisalan valinnaiset tutkinnon osat 2 (valitaan 0-30 osp)

Digikyvykkyden edistäminen työyhteisössä, 15 osp (tämä tutkinnon osa tulee valinnaiseksi kaikkiin ammattitutkintoihin, eikä sitä muokata tämän projektin yhteydessä)

Ammattitaitovaatimukset

Digitalisaation mahdollisuudet ja nykytila

Opiskelija

- hyödyntää tietoa digitalisaation hyödyntämismahdollisuuksista alan työprosesseissa
- tunnistaa vahvuuksiaan ja kehittämiskohteitaan digitaalisessa osaamisessaan
- tunnistaa digikyvykkyden keskeisiä osa-alueita
- tuntee työyhteisön tai yhteistyötahon työskentelytapoja ja toimintakulttuuria
- hyödyntää erilaisia tapoja selvittää työyhteisön tai yhteistyötahon digikyvykkyyttä
- noudattaa säädöksiä sekä organisaation ohjeita tietosuojasta ja salassapidosta
- noudattaa säädöksiä ja organisaation ohjeita tietoturvasta
- tunnistaa työyhteisön tai yhteistyötahon digikyvykkyden vahvuuksia ja kehittämiskohteita
- tunnistaa yleisimpiä kyber- ja tietoturvauhkia ja osaa uhkatilanteessa toimia roolinsa mukaisesti

Osaamisen jakaminen ja kehittäminen

Opiskelija

- soveltaa tietoa työyhteisön tai yhteistyötahon digikyvykkyden vahvuuksista ja kehittämiskohteista osaamisen kehittämisen suunnittelussa
- sopii työyhteisön tai yhteistyötahon kanssa osaamisen jakamisen tavoista digikyvykkyden vahvistamisessa
- laatii aikataulun ja suunnitelman yhteisesti sovitusta kehittämistoimista
- viestii kehittämistoimista
- toteuttaa sovittuja kehittämistoimia osana työyhteisöä tai yhteistyötahon kanssa

Seuranta ja arviointi

Opiskelija

- kerää työyhteisöltä tai yhteistyötaholta palautetta ja kokemuksia toteutetuista kehittämistoimista
- analysoi palautteet ja viestii niistä työyhteisölle tai yhteistyötaholle
- arvioi onnistumistaan työyhteisön tai yhteistyötahon digikyvykkyden edistämisessä

- tekee perusteltuja jatkokehittämisehdotuksia työyhteisön tai yhteistyötahon digikyvykkyyden edistämisestä

Ammattitaidon osoittamistavat

Opiskelija osoittaa ammattitaitonsa näytössä käytännön työtehtävissä tekemällä työyhteisön tai yhteistyötahon digikyvykkyyttä edistäviä tehtäviä alansa työpaikan työympäristössä.

Jos ammattitaitoa ei voi kaikilta osin arvioida näytön perusteella, ammattitaidon osoittamista täydennetään yksilöllisesti muilla tavoin.

Tekoälyn hyödyntäminen työprosessissa, 15 osp (tämä tutkinnon osa tulee valinnaiseksi kaikkiin ammattitutkintoihin, eikä sitä muokata tämän projektin yhteydessä)

Ammattitaitovaatimukset

Tekoälyn hyödyntämismahdollisuudet

Opiskelija

- tunnistaa tekoälyn eri osa-alueita, keskeisiä toimintaperiaatteita sekä algoritmien toimintalogiikkaa
- selvittää tekoälyn yleisimpiä käyttökohteita ja käytön hyötyjä alansa työtehtävissä
- tunnistaa tekoälyn käyttöön yleisesti liittyviä riskejä eettisyyden, vastuullisuuden ja ympäristövaikutusten näkökulmista
- selvittää organisaation tapoja hyödyntää tekoälyä työprosesseissa

Generatiivisen tekoälyn hyödyntäminen

Opiskelija

- vertailee generatiivisen tekoälyn työkaluja ja arvioi niiden hyödynnettävyyttä työprosessissaan ottaen huomioon tekoälyn käyttöön liittyvät säädökset ja organisaation ohjeet
- valitsee käyttötarkoitukseen soveltuvan, saatavilla olevan tekoälytyökalun
- noudattaa säädöksiä sekä organisaation ohjeita tekoälyn käytöstä, tietoturvasta, tietosuojasta ja salassapidosta
- käyttää generatiivista tekoälytyökalua monipuolisesti työprosessin eri vaiheissa
- tunnistaa yleisimpiä kyber- ja tietoturvariskejä ja osaa uhkatilanteessa toimia roolinsa mukaisesti
- muokkaa tekoälytyökalun asetuksia käyttötarkoitukseen sopiviksi
- syöttää tarvittavia tietoja tekoälylle tietoturvallisesti, tietosuojasta ja salassapidosta sekä tekijänoikeuksista huolehtien
- antaa tekoälylle ratkaistavaan ongelmaan soveltuvan roolin
- kuvaa tekoälylle ratkaistavaa ongelmaa ja muotoilee tarkoituksenmukaisia kommentoja ja kehoitteita
- arvioi kriittisesti tekoälyn tuotosten oikeellisuutta ja tunnistaa mahdollisia virheitä, vinoumia tai puutteita
- tekee perusteltuja johtopäätöksiä sekä varmistaa tuotosten eettisyyttä ja tekoälyn käytön läpinäkyvyyttä
- arvioi valitun tekoälytyökalun hyödyntämisen vaikutuksia työprosessin eri vaiheisiin

- jakaa kokemuksiaan tekoälyn hyödyntämisestä ja esittää kehitysideoita sen käytöstä työprosessissa

Ammattitaidon osoittamistavat

Opiskelija osoittaa ammattitaitonsa näytössä käytännön työtehtävissä hyödyntämällä generatiivista tekoälyä monipuolisesti työprosessin eri vaiheissa alansa työpaikan työympäristössä.

Jos ammattitaitoa ei voi kaikilta osin arvioida näytön perusteella, ammattitaidon osoittamista täydennetään yksilöllisesti muilla tavoin.

Vihreän siirtymän edistäminen, 15 osp (tämä tutkinnon osa tulee valinnaiseksi kaikkiin ammattitutkintoihin, eikä sitä muokata tämän projektin yhteydessä)

Ammattitaitovaatimukset

Vihreä siirtymä ilmiönä

Opiskelija

- ymmärtää vihreän siirtymän tavoitteet ja keskeiset käsitteet
- ymmärtää energiaratkaisujen, resurssitehokkuuden, kiertotalouden ja hiilineutraaliustavoitteiden merkityksen toimialalle
- tunnistaa vihreän siirtymän merkityksen kestäväen talouskasvun tukemisessa
- tunnistaa vihreän siirtymän monitahoisuuden ja systemisyyden

Vihreä siirtymä toimialalla

Opiskelija

- tunnistaa toimialan ympäristövaikutuksia ja -veloitteita
- tunnistaa toimialan haasteet ja mahdollisuudet vihreän siirtymän edistämisessä
- ymmärtää millaisia rakenteellisia muutoksia vihreä siirtymä edellyttää
- tuntee alan vihreitä teknologioita ja innovaatioita
- arvioi kriittisesti toimialan vihreän siirtymän mahdollisuuksia

Vihreän siirtymän toimenpiteiden suunnittelu

Opiskelija

- tarkastelee kriittisesti nykyisten toimintatapojen vaikutusta ympäristön kuormitukseen
- ideoi vihreää siirtymää edistäviä toimenpiteitä
- hankkii tietoa eri lähteistä siitä, miten vihreän siirtymän toimenpiteitä tehdään ja arvioi tietoa kriittisesti
- tekee konkreettisia ehdotuksia vihreän siirtymän toimenpiteistä
- arvioi eri toimenpidevaihtoehtojen toteutumisen realistisuutta ja vaikuttavuutta

Vihreää siirtymää edistävä toiminta

Opiskelija

- toteuttaa käytännön toimenpiteitä vihreän siirtymän edistämiseksi
- viestii vihreän siirtymän toimenpiteistä työyhteisössään tai yhteistyötahoilleen
- innostaa työyhteisöä tai yhteistyötahoja toimimaan ympäristövastuullisesti

Ammattitaidon osoittamistavat

Opiskelija osoittaa ammattitaitonsa näytössä tekemällä alan käytännön työtehtäviä vihreän siirtymän edistämiseksi. Työtehtävät voivat kohdistua työpaikan, tuotteen tai palvelun vihreän siirtymän edistämisen toimenpiteisiin.

Jos ammattitaitoa ei voi kaikilta osin arvioida näytön perusteella, ammattitaidon osoittamista täydennetään yksilöllisesti muilla tavoin.

Tutkinnon osa ammatillisesta perustutkinnosta, ammattitutkinnosta tai erikoisammattitutkinnosta, 15-30 osp

Tutkintoon voi valita tutkinnon perusteissa määritellyn ammatillisen tutkinnon osan tai osia voimassa olevista ammatillisen perustutkinnon, toisen ammattitutkinnon tai erikoisammattitutkinnon perusteista

Korkeakouluopinnot, 15-30 osp

Tutkinnon osa sisältää tutkintoon liittyvää ammatillista osaamista tukevia korkeakouluopintoja.

Paikallisiin ammattitaitovaatimuksiin perustuva tutkinnon osa, 15-30 osp

Tutkinnon osa tai osat sisältävät työelämän paikallisten tarpeiden mukaista tutkintoon tai ammattialaan liittyvää osaamista, joka soveltuu useamman kuin yhden työpaikan tarpeisiin. Koulutuksen järjestäjä nimeää tutkinnon osan työelämän toimintakokonaisuuden pohjalta ja määrittää sille laajuuden osaamispisteinä. Koulutuksen järjestäjä määrittelee ammattitaitovaatimukset ja osaamisen arvioinnin vastaavasti kuin muissa tutkinnon osissa.

Tullivalvonnan osaamisalan rakenne ja tutkinnon osat

Tullivalvonnan osaamisalaan liittyvät huomiot ja muistiinpanot, jotka eivät kohdistu yksittäiseen tutkinnon osaan

Tullivalvonnan osaamisala 150 osp

- Pakolliset tutkinnon osat (135 osp)
 - Tavaratuntemus, 40 osp (pakollinen tutkinnon osa kummallekin osaamisalalle)
 - Tulliselvitys, 35 osp
 - Liikennevirtojen tullivalvonta, 60 osp
- Valinnaiset tutkinnon osat 1 (0-15 osp)
 - Varastotarkastus, 15 osp
 - Tavarantarkastus, 15 osp
- Valinnaiset tutkinnon osat 2 (0-15 osp)
 - Digikyvykkyyden edistäminen työyhteisössä, 15 osp (tämä tutkinnon osa tulee valinnaiseksi kaikkiin ammattitutkintoihin, eikä sitä muokata tämän projektin yhteydessä)
 - Tekoälyn hyödyntäminen työprosessissa, 15 osp (tämä tutkinnon osa tulee valinnaiseksi kaikkiin ammattitutkintoihin, eikä sitä muokata tämän projektin yhteydessä)
 - Vihreän siirtymän edistäminen, 15 osp (tämä tutkinnon osa tulee valinnaiseksi kaikkiin ammattitutkintoihin, eikä sitä muokata tämän projektin yhteydessä)
 - Tutkinnon osa ammatillisesta perustutkinnosta, ammattitutkinnosta tai erikoisammattitutkinnosta, 15 osp
 - Korkeakouluopinnot, 15 osp
 - Paikallisiin ammattitaitovaatimuksiin perustuva tutkinnon osa, 15-30 osp

Tullivalvonnan osaamisalaan liittyvät kehittämis ehdotukset, huomiot ja muistiinpanot (tämä osuus ei ole varsinaista luonnossisältöä, vihreällä maalatut on käsitelty ja viety luonnoksen sisältöön tarpeen mukaan)

- Kuinka hyvin tullivalvonnan osaamisala tällä hetkellä vastaa työelämän tarpeita? (16 vastausta)
 - 1 = 12,5 %
 - 2 = 18,7 %
 - 3 = 37,5 %
 - 4 = 18,8 %
 - 5 = 12,5 %
 - Keskiarvo = 3,0
- Kehittämis ehdotukset, joihin ei voida vastata tullialan ammattitutkinnon uudistamisen yhteydessä (nämä käsitellään ja huomioidaan myöhemmin)
 - Opetusjärjestelyihin liittyen runsaasti kehittämis ehdotuksia ja palautetta (tässä tiivistettynä teemat ja kehittämis alueet palautteiden perusteella)
 - Koulutuksen sisällöt ja oppimisympäristöt

- Tulisi panostetaan ammattitaitoisiin kouluttajiin ja laadukkaisiin koulutusmateriaaleihin.
- Etä- ja lähijaksojen sisältöä tulisi kehittää niin, että ne tukevat oppimista tehokkaammin.
- Lisää käytännönläheisiä harjoituksia ja videoharjoituksia aidoista valvontatilanteista, joissa opiskelija tekee päätöksiä.
- Tarkastetaan opetusmateriaali ja päivitetään vanhentunut tieto, varmistetaan kouluttajien osaaminen, karsitaan vähemmän olennaiset luennot (esim. historia, ohjelmistokehitys) ja lisätään harjoitustehtäviä opiskelijoiden käyttöön.
- Opetussuunnitelmaa tulisi selkeyttää niin, että olisi vähemmän abstraktia teoriaa, enemmän konkreettista tekemistä ja progressiivinen rakenne kuten rajavartijan kurssilla.
- Tullivalvonnan osaamisalueella opetuksen käytännönläheisyyttä tulisi vahvistaa.
- Opiskelijan osaaminen ei saa muodostua pelkästään työpaikalla, koska ohjaajien osaaminen vaihtelee ja voi johtaa epäyhtenäiseen oppimiseen.
- Lisää kuvitteellisia keikkoja, käytännön harjoittelua, henkilön kohtaamista ja tietojärjestelmien käyttöharjoituksia.
- Lisää johdettua käytännön koulutusta, ei pelkästään työssäoppimista paikallisten ohjaajien varassa.
-
- Koulutuksen kesto
 - Aikatauluja tulisi joustavoittaa, jotta opiskelijat voivat edetä nopeammin osaamisen perusteella.
 - Koulutus on aivan liian pitkä. Koulutuksen saisi tiivistettyä noin vuoteen tai pisimmillään 1,5 vuoteen näyttöineen. Turhaa aikaa menee odotellessa esimerkiksi kesällä. Olisi opiskelijan ja työnantajan etu, että päästäisiin nopeammin opinnoista töihin työnantajan palvelukseen.
 - Näyttöjä joudutaan odottelemaan pitkiä aikoja. Asia olisi aivan toisenlainen, mikäli koulutus olisi AMK tasolla.
 - Muutetaan koulutuksen rakenne niin, että koeajan (6 kk) aikana enemmän työpaikalla ohjauksessa, alkuun toimivaltakoulutus, jonka jälkeen perehdyttäjän ohjauksessa tullivalvontaa.
- Koulutuksen laatu
 - Tulisi varmistaa, että koulutuksesta valmistuu tasalaatuisia osaajia riippumatta toimipaikasta. Nyt vaihtelu liian suurta.
- Työpaikkaohjaajat ja arvioijat
 - Perehdyttäjien osaaminen on keskeistä, mutta pienillä toimipaikoilla resurssien rajallisuus voi heikentää ohjausta koulutuksen aikana.
 - Näyttötilanteiden arvioijille ja perehdyttäjille tulisi maksaa korvaus työstä (esim. kertakorvaus/arviointi tai palkkatasokorotus).
- Muut teemat
 - Työnantajalle ja työntekijälle mahdollisuus arvioida sopivuutta jo koeajalla, ei pitkiä koulutusjaksoja alussa.

○ Opetushallituksen huomiot

- Tutkinnon osien laajuuksien muokkaaminen 15, 30 ja 45 osaamispisteen laajuisiksi. Tarpeen mukaan tutkinnon osien yhdistämistä ja jakamista, jotta näihin pisteisiin päästään.
 - Pitäisikö olla mahdollisuus valita tutkinnon osa toiselta osaamisalalta?
- Päällekkäisyyttä tutkinnon osien välillä
 - Käy läpi kahteen kertaan samoja aiheita. Ensin liikennevirtojen tullivalvonta ja sitten tullitarkastus/tavaratuntemus
- Kehittämisehdotukset osaamisalan sisältöihin
 - Nykyisin tullivalvonnan osaamisalalla tulisi mielestäni keskittyä entistä enemmän tullivalvontaan ja jättää tulliselvityksen osuus pintapuolisemmaksi.
 - Tullivalvonnan osaamisalassa tulisi olla enemmän puhtaasti valvonnan koulutuksia ja nykyistä pienempi painotus tulliselvityksen osuudelle.
 - Opetushallituksen huomiot
 - Kirkastettava valvonnan ja selvityksen eroja ja miten tämä heijastuu tutkinnon uuteen sisältöön.
 - Osaamisalassa ei mennä riittävän syväälle operatiiviseen valvontaan, vaan koulutus jää pintatasolle. Tämä siirtää osaamisvastuun käytännössä kokonaan toimipaikoille, mikä ei ole kestävä osaamisen johtamisen näkökulmasta.
 - Opetushallituksen huomiot
 - Tämän havainnon perusteella osaamisalan roolissa olisi kirkastamista.
 - Valvonnan osuudessa pitäisi syventyä selvästi laajemmin eri valvonnan osa-alueisiin, kuten valmisteverotuotteet, aseet, lemmikkieläimet, lääkkeet sekä tupakka- ja nikotiinituotteet.
 - Lisäksi koulutuksen tulisi kattaa käytännön tarkastustilanteet. miten matkustajan tarkastus tehdään, miten kielletyt ja rajoitetut tuotteet tunnistetaan ja mitä toimenpiteitä eri tilanteet edellyttävät.
 - Opetushallituksen huomiot
 - Tarkastettava, miten nämä teemat näkyvät nykyisissä tutkinnon osissa.
 - Prosessit ja menettelyt (esimerkiksi haltuunotto, pidätys, sakkomenettely/rikosilmoitus sekä tavaroiden takavarikko) tulisi käsitellä konkreettisesti ja riittävällä tasolla, että oppilailla on yhtenäinen käsitys ja valmius toimia tullivalvonnan tehtävissä ja kohdata asiakkaita sekä tehdä päätöksiä virkavastuulla tullin oppimalla tavalla sekä periaatteiden ja arvojen edellyttämällä tavalla.
 - Tullivalvonnassa ei opeteta tarpeeksi valvontaan liittyviä viranomaistaitoja.
 - Opetushallituksen huomiot
 - Mihin viranomaistaidoilla viitataan? Esim. matkustajien tarkastus?
- Onko nykyinen tullivalvonnan osaamisalan muodostuminen mielestäsi toimiva? Haluaisitko muuttaa esimerkiksi osaamisalan pakollisten tutkinnon osien määrää tai valinnaisuutta? Tässä kohdassa voit myös kuvata, mitä osaamista kaikilta osaamisalan suorittajilta edellytetään.
 - Valvonnan järjestelmien kurssit tulisi olla aikaisemmassa vaiheessa koulutusta.
 - Opetushallituksen huomiot
 - Selvitetään, miten näky nyt voimassa olevassa tutkinnossa.
 - Tavaratuntemus, tulliselvitys, varastotarkastus ja tavarantarkastus eivät ole erityisen tärkeitä osia tullivalvonnan puolella. Kokonaiskuva eri osa-alueista on tärkeä työntekijöille, mutta ammatillisen kehittymisen takia olisi syytä keskittyä valvontaan enemmän.
 - Opetushallituksen huomiot
 - Tämän ja muiden valvonnan vahvista korostavien kommenttien perusteella tullivalvonnan osaamisalaa pitäisi muokata reilusti nykyisestä.
 - Jakaisin tullivalvonnan itsessään jo omiin kategorioihin.

- Muodostuminen toimii hyvin, mutta paljon enemmän saisi olla konkreettista opettelua muissa yksiköissä (esim. lento-meri-liikkuvat).
- Valinnaisten osien valikoimaa tulisi lisätä. Tullivalvonnan osaamisalasta puuttuvat tällä hetkellä kokonaan rajatarkastukset ja näytteenotto. Nämä tulisi sisällyttää tutkintoon valinnaisina opintoina, koska eivät kosketa kaikkia tullivalvonnan suorittajia.
 - **Opetushallituksen huomiot**
 - **Onko jotain syytä, miksi näitä ei olla nyt voimassa olevaan tutkintoon sisällytetty?**
- Osaamisalan pakolliset tutkinnon osat (kaikilta osaamisalan suorittajilta vaadittava osaaminen)
 - Valvontapsykologiaa lisää. Kielitaito.
 - Tutkintoon ja tutkintokoulutukseen olisi hyvä sisältyä sekä valvonnan että tulliselvityksen perustehtäviin liittyviä tutkinnon osia. Vaikka henkilö olisi rekrytoitu pääosin valvontatehtäviin, tutkinnosta olisi etua myös hakeutumisessa jatkossa muihin Tullin tehtäviin.
 - Virve on tekninen laite, jota jokaisen viranomaisen kuuluu käyttää työssään. Tämän vuoksi tähän liittyvä osaaminen tulisi tulla jo koulutuksessa.
 - Kaikilta suorittajilta edellyttäisin niin sanotun perustarkastustyön osaamista ja ehdottoman tärkeää on juuri puhuttaminen. Tarvittavat toimenpiteet osattava, kun jotain löytyy.
 - **Opetushallituksen huomiot**
 - **Tarkastettava, miten nämä teemat näkyvät nykyisissä tutkinnon osissa.**
 - Pitäisi panostaa enemmän lakiin, toimivaltaan, rajoituksiin, puhuttamiseen ja yleensä tarkastustyöhön.
 - **Opetushallituksen huomiot**
 - **Tarkastettava, miten nämä teemat näkyvät nykyisissä tutkinnon osissa.**
 - Pakollisten tutkinnon osien määrä ja sisältö eivät varmista sitä, että kaikilla osaamisalan suorittajilla olisi todelliset valmiudet operatiiviseen valvontatyöhön. Valinnaisuus on tällä hetkellä liian laaja, jolloin osaamistaso vaihtelee liikaa eikä perusvalvonnan osaaminen ole yhdenmukaista.
 - **Opetushallituksen huomiot**
 - **Pitäisikö pakollisia osuuksia laajentaa tai ainakin sisällöllisesti kohdentaa eri tavalla, jotta tähän voitaisiin vastata?**
 - Osaamisalan pitäisi sisältää enemmän pakollisia, selkeästi operatiivisia tutkinnon osia, jotka varmistavat yhtenäisen pohjaosaamisen. Kaikilta osaamisalan suorittajilta on edellytettävä kykyä tunnistaa kiellettyjä ja rajoitettuja tuotteita, hallita keskeiset valvonnan osa-alueet (valmisteverotuotteet, aseet, lääkkeet, lemmikkieläimet, tupakka- ja nikotiinituotteet) sekä suorittaa tarkastustilanteet alusta loppuun. Toimivaltuuksien ymmärtäminen, päätöksenteko, menettelyt (haltuunotto, pidätys, seuraamukset, takavarikot) ja oikea tilannejohtaminen kuuluvat kaikille — näitä ei voida jättää valinnaisiksi.
 - Lisäksi PTR-yhteistyö, sen lakiperusta ja tarkoitus on nostettava selkeästi osaksi opetussisältöä. Työssä tehdään päivittäin yhteistyötä näiden viranomaisten kanssa, joten perusymmärrys rooleista, velvoitteista ja yhteistoiminnan periaatteista on olennainen osa valvontatyön ammattitaitoa.
 - Esimerkiksi satamissa ja kumipyöräliikenteen rajanylitys/tullitoimipaikoilla liikennemuodot ovat jalkamatkustajat, henkilöautoliikenne ja raskas liikenne. Autojen tarkastukseen tai raskaan liikenteen valvontaan ei ole kattavaa opetusta oppisopimuskoulutuksessa. Jokaiseen oppikseen pitäisi sisältyä autontarkastuskurssi ja raskaan liikenteen valvontakurssi.

- Asiakirjatutkintakurssi pitäisi myös olla pakollinen koulutus. Me valvontaa suorittavat virkamiehet kysymme kohtaamaltamme ihmiseltä ensimmäiseksi matkustusasiakirjan. Jos emme tiedä miltä kuuluu näyttää mikäkin passi tai henkilökortti, niin väärennettyjä passeja ja henkilökortteja pääsee viranomaisilta läpi.
 - **Opetushallituksen huomiot**
 - Hyvin vähän näyttäisi olevan nyt voimassa olevassa tutkinnossa tähän liittyvää osaamista ja yleisestikään matkustajien tarkastamiseen liittyviä vaatimuksia.
- Poliisiin, tullin ja rajan välinen yhteistyö
 - Partiotaktiikoihin ja PTR-tehtäviin ei ole juuri opetusta tällä hetkellä. Aina ihmisten ilmoilla liikutaan partiona ja täydessä varustuksessa, ei ikinä yksin. Asiakasta ei saa päästää selän taakse.
 - **Opetushallituksen huomiot**
 - Tulisi ammattitutkinnossa kouluttaa tätä? Vai onko tämä tullin muuta koulutusta?
 - PTR-tehtävä käynnistyy yleensä silloin, kun tulli paljastaa rikoksen jota tulli ei tutki. Vaan rikoksen tutkii poliisi tai raja. Esimerkki tästä on rattijuopumus. Pitäisi tietää, miten rattijuoppojen kanssa toimitaan ja esim. rattijuopumuksen rajat.
 - PTR-lain hallituksen esityksessä todettiin lain olevan mm. sitä varten, että tulli voi suorittaa pahoinpitelystä epäillyn henkilön kiinnioton.
 - Viranomaisyhteistyötä olisi hyvä sisällyttää tutkintoon jossain muodossa.
- Osaamisalan valinnaiset tutkinnon osat (miten osaamisalan sisällä voi erikoistua)
 - Kokonaisuus on tavallaan ihan hyvä, mutta koulutus on liian pitkä. Pitäisi ehkä enemmän jakaa ihmisiä ja eriyttää koulutusta opiskelijoiden toimipaikan mukaisesti. Lentotullissa ei tarvita henkilöautojen tarkastusta, maarajoille ei tarvita alustarkastuksia.
 - Tullivalvonnan osaamisalaa voisi koulutuksena jakaa vielä pienempiin kokonaisuuksiin. Tavarantarkastus poikkeaa paljon esim. henkilöautoliikenteen valvonnasta tai lentoliikenteen valvonnasta. Myös kaupallinen ja yksityinen tuonti ovat erilaisia ja ne voisi jakaa omiin osioihinsa. Kaikessa valvonnassa pitää kuitenkin tuntea tuonnin ja viennin edellytykset ja kiellot.
 - Erilaisista työnkuvista ja tehtävien muuttumisesta johtuen ammattitutkinto ei palvele työelämän tarpeita. Valinnaisia tutkinnon osia tulisi olla tämän vuoksi enemmän.
 - Jos valinnaisia tutkinnon osia olisi enemmän, voisi muodostaa omaan tehtävään sopivan erikoistumispolun. Tällä hetkellä osa tutkinnon suorittajista joutuu matkustamaan harjoittelemaan tiettyjä tutkinnon osia Tullin toiseen toimipisteeseen. Tämä on resurssien kannalta haastavaa, toki hyötyjäkin työnkierrossa nähdään.
- Mitä osaamista tullivalvonnan osaamisalalta mielestäsi puuttuu? Pitäisikö tämä osaaminen sisällyttää uuteen tutkinnon osaan vai vahvistaa sitä nykyisissä tutkinnon osissa?
 - Ajokoulutukset ja -luvat
 - Osittain toimiva. sekä mahdollisuuksien mukaan pakolliset ajokurssit tulisi järjestää tullikoulun kautta, jotta saataisiin nopeammin opiskelijoista kenttäkelpoisia.
 - Tämän lisäksi ajokoulutukset eli T1 ja T3 pitäisi sisältyä myös pakollisena oppisopimuskoulutukseen, koska työtehtävissä liikutaan hälytysajoneuvoilla. Samoin myös voimankäyttö ajoneuvolla. Ilman näitä ei saisi ajaa metriäkään hälytysajoneuvoa.
 - **Opetushallituksen huomiot**

- Tämän voi mahdollisesti ratkaista valitsemalla tutkinnon osa toisesta tutkinnosta (selvitetään miten muissa tutkinnoissa ratkaistu).
- Ajokoulutukset ja -luvat
 - Ajokurssit. Turvallinen viranomaisajo ei ole täysin riittävä. Kurssin ajankohdasta riippuen pitäisi lisätä liukkaan kelin/pitävän kelin kurssi tullikoulun kautta.
 - Osittain toimiva. sekä mahdollisuuksien mukaan pakolliset ajokurssit tulisi järjestää tullikoulun kautta, jotta saataisiin nopeammin opiskelijoista kenttäkelpoisia.
 - Tämän lisäksi ajokoulutukset eli T1 ja T3 pitäisi sisältyä myös pakollisena oppisopimuskoulutukseen, koska työtehtävissä liikutaan hälytysajoneuvoilla. Samoin myös voimankäyttö ajoneuvolla. Ilman näitä ei saisi ajaa metriäkään hälytysajoneuvoa.
 - **Opetushallituksen huomiot**
 - Tämän voi mahdollisesti ratkaista valitsemalla tutkinnon osa toisesta tutkinnosta (selvitetään miten muissa tutkinnoissa tämä on ratkaistu).
- Rajatarkastukset ja näytteenotto tulisi sisällyttää uuteen tutkinnon osaan.
- Tiedis ja patja-koulutukset tulisi siirtää aiempaan ajankohtaan koulutuksessa. Tämä tukisi työpaikalla tapahtuvaa oppimista entistä paremmin.
 - **Opetushallituksen huomiot**
 - Selvitettävä, miten nykyisessä tutkinnossa.
- Valvontaosaaminen
 - Valvonnan perustan tulisi olla huomattavasti vahvempi jo tullikoulun jälkeen.
 - Tullivalvonnan osaamisalalta puuttuu syvälinen operatiivinen valvontaosaaminen.
 - Koulutus jää nykyisellään pintatasolle, eikä se kata riittävällä tarkkuudella valvonnan keskeisiä osa-alueita, kuten valmisteverotuotteet, aseet, lääkkeet, lemmikkieläimet sekä tupakka- ja nikotiinituotteet.
 - Myöskään käytännön tarkastustilanteiden läpivienti, kiellettyjen ja rajoitettujen tuotteiden tunnistaminen sekä oikeiden toimenpiteiden valinta (haltuunotto, pidätys, seuraamukset ja takavarikot) eivät vahvistu riittävästi nykyisellä koulutuksella ja tämä kokonaisuus pitäisi rakentaa merkittävästi vahvemmaksi.
 - Osa sisällöstä (lisää valvontaosaamista) voidaan liittää nykyisiin tutkinnon osiin, mutta keskeinen operatiivisen valvonnan ydin edellyttää uutta, selkeästi syventävää tutkinnon osaa. Näin saadaan yhtenäinen osaamistaso ja vähennetään toimipaikkojen harteille jäävää koulutusvastuuta.
 - **Opetushallituksen huomiot**
 - Useissa kommentteissa viitataan tullialan ammattitutkinnon antamaan osaamiseen ja siihen, mitä pitää toimipaikoilla kouluttaa tullialan ammattitutkinnon päälle. Tämä on mahdollisesti yksi suurista avoimista kysymyksistä, miten tullialan ammattitutkinto rakennetaan suhteessa muuhun koulutukseen. Kokonaisuutta vaadittavasta osaamisesta on vaikea hahmottaa, kun vaadittava osaaminen on eriytynyt vahvasti tutkintoon ja sen jälkeiseen koulutukseen.
 - Puhuttaminen ja vieraat kulttuurit on osa jokapäiväistä arkea nykyään. Nyt nämä kaksi todella oleellista asiakokonaisuutta tulevat vasta valvonnan jatkokurssilla.
 - **Opetushallituksen huomiot**
 - Mihin viitataan valvonnan jatkokurssilla? Tullin omiin koulutuksiin?
 - Pitäisi panostaa enemmän perusvalvontaan ja rajoituksiin, lakiin ja toimivaltaan.

- Kukaan ei ole opettanut sanallakaan mitkä ovat huumeita, huumelääkkeitä, muuntohuumeita, steroideja tai psykedeelejä yms. Näitä kuitenkin "pääasiassa" työssä valvotaan.
- Lisäksi ampuma-aseet ja niiden osat ja ylipäättään miten menee ampuma-aselaki. Tarvitsemme asiantuntevan ja kattavan koulutuksen näihin.
- Valvonta on kuitenkin oleellinen osa tulliselvitysprosessia ja tullimenettelyitä, joten niistä täytyy olla ymmärrys ja niiden tulee sisältyä tutkinnon ammattitaitovaatimukseen. Samoin tavaran tunnistaminen siihen liittyvien mahdollisten rajoitusten, yhteiskunnan suojaamisen ja verotuksen oikeellisuuden kannalta.
- Valvontatyö digitalisoituu ja uusia työvälineitä kehitetään ja tämä tulisi huomioida tutkinnon perusteissa (mahdollisesti yhteisen valinnaisen tutkinnon osan huomioiminen tässä).
- Henkilön, matkatavaroiden sekä ajoneuvojen tarkastuksiin pitäisi olla omia tutkinnon osia.
 - **Opetushallituksen huomiot**
 - **Miten nämä näkyy nykyisissä perusteissa?**
- Muutokset Tullin organisaatiossa ja alan työtehtävissä ja näiden muutoksien vaikutus tutkintoon
 - **Opetushallituksen huomiot**
 - **Tullin organisaatiomuutosten aikataulu selvítettävä ja seurattava vaikutuksia.**
 - Tullissa on meneillään organisaatiomuutos ja uuden strategian toimeenpano on alkanut. Tässä vaiheessa ei pystytä vielä tarkalleen sanomaan, miten tutkinnon kohderyhmän tehtävät tulevat muuttumaan lähitulevaisuudessa.
 - Asiakaspalvelua tulliselvityksen osalta ollaan toimipaikoissa uudistamassa (tulli-ilmoitus ja neuvonta annetaan sähköisesti) ja painopistettä siirretään valvontaan ja toimintaan turvallisuusviranomaisena.
- Muut huomiot ja kehittämissuhteet tullivalvonnan osaamisalaan
 - Koulutuksen aikana tulisi olla huomattavasti enemmän käytännön esimerkkejä ja niiden perusteellista läpikäyntiä. Tarvitaan selvästi lisää sellaisia harjoitustehtäviä, joissa viedään prosessit ja menettelyt alusta loppuun asti. Harjoituksissa pitäisi tehdä konkreettisesti haltuunottoja, sakkomenettelyjä, rikosilmoituksia, liikennevirhemaksuja ja muita valvonnan kannalta keskeisiä toimenpiteitä. Näin varmistetaan, että opiskelija ei ainoastaan tunne menettelyt, vaan osaa soveltaa niitä käytännössä operatiivisessa työssä.
 - **Opetushallituksen huomiot**
 - **Kommentti liittyy suureksi osaksi opetusjärjestelyihin ja koulutuksen toteuttamiseen, mutta hyvä tarkastaa, miten nämä näkyvät voimassa olevassa tutkinnossa.**

Tullivalvonnan osaamisalan pakolliset tutkinnon osat, tullivalvonnan osaamisala (xx osp)

Tulliselvitys, 35 osp (tullivalvonnan osaamisalan pakollinen tutkinnon osa)

Tutkinnon osaan liittyvät huomiot ja muistiinpanot (tämä osuus ei ole varsinaista luonnossisältöä, vihreällä maalatut on käsitelty ja viety luonnoksen sisältöön tarpeen mukaan)

- Tutkinnon osan tarpeellisuus
 - Tutkinnon osa on tarpeellinen ja sisältö riittävä.
 - Sisältöä voisi supistaa
 - Olisi hyvä lisätä mitä tehdään, jos kaikki ei olekaan kunnossa. Varsinkin virka-ajan ulkopuolella.
 - Perustyötä.
 - Voisiko sisällön siirtää muihin tutkinnon osiin esim. tavarantarkastuksen yhteyteen?
 - Tulliselvitys ei ole erityisen tärkeä tullivalvonnan puolella. Kokonaiskuvan muodostuminen työntekijöille eri osa-alueista tärkeää, mutta ammatillisen kehittymisen takia olisi syytä keskittyä valvontaan enemmän.
- Työtehtävän muuttuminen
 - Tullaus tapahtuu suureksi osaksi järjestelmässä, mutta hyvä kuitenkin tietää, miten tehdään manuaalisesti ja mihin toiminta perustuu.
 - Kohderyhmä ei suorita varsinaisia tulliselvitystehtäviä, koska tulli-ilmoittaminen tapahtuu nykyisin 99% sähköisesti.
- Kirjoitustavan selkeyttäminen
 - Tutkinnon suorittajilta ja oppilaitoksen kouluttajalta saadun palautteen mukaan on haasteellista ymmärtää, mihin valvontatehtävään ammattitaitovaatimuksen ja arvioinnin kriteerit liittyvät ja miten ne voi osoittaa.

Ammattitaitovaatimukset

Tulliselvitykseen liittyvä lainsäädäntö ja Tullin arvojen mukainen toiminta

Opiskelija

- käyttää valvontatehtävään liittyviä tietolähteitä
- noudattaa tarvittavaa Tullin toimivaltaan liittyvää lainsäädäntöä
- käyttää tarvittaessa asiantuntijapalveluja
- hyödyntää tarvittaessa viranomaisyhteistyötä
- perustelee toimenpiteensä
- noudattaa työssään EU-tullien ydinarvoja ja Suomen tullin arvoja, strategioita ja toimintaperiaatteita

- noudattaa työssään hallinnollisia periaatteita
- suoriutuu sujuvasti suomen- tai ruotsinkielisistä tilanteista
- suoriutuu yleisimmistä vieraskielisistä tilanteista.

Tullin toimivaltaan liittyvien määräysten ja ilmoitusvelvollisuuksien valvonta

Opiskelija

- erottaa eri tulliselvitystilanteisiin liittyvät ilmoitustavat
- valvoo tuontia, vientiä ja kauttakulkua koskevien rajoitusten sekä kieltojen noudattamista
- valvoo määräysten noudattamista
- tarkistaa esitetyt asiakirjat ja niiden oikeellisuuden

Tavaran asettaminen oikeaan tullimenettelyyn

Opiskelija

- erottaa eri tullimenettelyt
- tarkistaa, että valitun tullimenettelyn edellytykset täyttyvät
- tarvittaessa tekee tullimenettelyyn sisältyvät toimenpiteet ja tiedottaa sisäisiä ja ulkoisia sidosryhmiä jatkotoimenpiteistä.

Ammattitaidon osoittamistavat

Opiskelija osoittaa ammattitaitonsa näytössä käytännön työtehtävissä tekemällä **xxxxx** töitä **xxxxx** ympäristössä. Siltä osin kuin tutkinnon osassa vaadittua ammattitaitoa ei voida arvioida näytön perusteella, ammattitaidon osoittamista täydennetään yksilöllisesti muilla tavoin.

Liikennevirtojen tullivalvonta, 60 osp (tullivalvonnan osaamisalan pakollinen tutkinnon osa)

Tutkinnon osaan liittyvät huomiot ja muistiinpanot (tämä osuus ei ole varsinaista luonnossisältöä, vihreällä maalattu on käsitelty ja viety luonnoksen sisältöön tarpeen mukaan)

- Tutkinnon osan tarpeellisuus
 - Tutkinnon osa on tarpeellinen.
- Tullin omat koulutukset
 - Tullin omista autotarkastuksen, raskaan liikenteen ja asiakirjatutkinnan kursseista pitäisi mielestäni tulla pakollisia kaikille valvonnan henkilöstölle osana tutkintoa. Edellä mainitut ajoneuvokurssit ainakin niille, jotka niitä valvoo.
 - **Opetushallituksen huomiot**
 - **Miten tämän voi huomioida tullialan ammattitutkinnossa?**
 - **Haasteena rakentaa kaikille selkeä kokonaisuus, jossa osa osaamisesta tulee tullialan ammattitutkinnosta ja osa Tullin omista koulutuksista. Tämä haaste koskee useita eri tutkinnon osia.**
- Tutkinnon osan sisältö
 - Tullivalvonnan tulisi olla selvästi laajempi osa koulutusta.
- Puhuttamisen tärkeys työtehtävässä
 - Sisältöön tulisi lisätä puhuttamisen koulutus.

- Tässä penään nyt tosi paljon sitä puhuttamista. Se on ainoa ja ensiarvoisen tärkeä työkalu, kun asiakas kohdataan kaistalla.
- **Opetushallituksen huomiot**
 - **Viitatakaanko kommunikointiin yleisesti asiakkaan kanssa vai erityisesti johonkin tiettyihin tilanteisiin?**
- Riittävät tietopohja, jotta työtehtävässä voi toimia
 - Tulisi tietää, mitä eroa on punaisella ja vihreällä kaistalla?
 - Mikä on tulli-ilmoitus matkustajaliikenteessä?
 - Tulisi tuntea rajoitukset.
 - Miten eläinten paperit katsotaan, mitä niissä vaaditaan? Mitä teen, kun tarkastuksessa ilmenee jotain, mikä vaatii toimenpiteitä?
 - Perustyön tärkeyttä tulisi painottaa.
- Tutkinnon osan laajuus
 - **Opetushallituksen huomiot**
 - **Pitää pienentää ainakin 45 osaamispisteeseen. Tarkastellaan mahdollisuutta jakaa useampaan osaan. Useaan osaan jakaminen perusteltua ainakin silloin, jos kehittämis ehdotuksien perusteella tulee lisää sisältöä.**
 - Tämä on laaja osio.
 - Voisi harkita harjoittelun (sen yli 200h) keskittämistä paikoille jossa kova osaaminen ja paljon tätä työtä. Tämä ei söisi toimipaikan pieniä resursseja ja saman voisi tehdä muissakin harjoitteluosioissa.
 - Laaja tutkinnon osa, jota voisi mahdollisesti pilkkoa valinnaisiksi tutkinnon osiksi esim. matkustajaliikenteen valvonta, raskaan liikenteen valvonta. 60 osp käytetään nykyisin vain poikkeustapauksissa.
- Perusteessa käytetyt termit ja kielen selkeyttäminen
 - Mitä ovat EU tullien ydinarvot, joista puhutaan arvioinnin kriteereissä.
 - Taktinen toiminta ja tarkastaminen (väliotsikko)
 - ”kohdentaa tarkastuskohteen tehtyjen havaintojen perusteella” (kriteeri)
 - mitä tällä tarkoitetaan? Tunnistaa?
 - Opiskelija päättää tarkastuksen (väliotsikko)
 - ”erottaa eri jatkotoimenpiteiden vaihtoehdot ja tekee tarvittavat jatkotoimenpiteet” (kriteeri)
 - mitä tällä tarkoitetaan?

Ammattitaitovaatimukset

Liikennevirtoihin liittyvän lainsäädännön soveltaminen ja Tullin arvojen mukainen toiminta

Opiskelija

- käyttää virkatehtävään liittyviä tietolähteitä
- soveltaa tarvittavaa Tullin toimivaltaan liittyvää lainsäädäntöä ymmärtäen toimivaltuuksiin liittyvät rajoitukset ja periaatteet
- käyttää tarvittaessa asiantuntijapalveluja
- hyödyntää tarvittaessa viranomaisyhteistyötä
- perustelee toimenpiteensä

- noudattaa työssään EU-tullien ydinarvoja ja Suomen tullin arvoja, strategioita ja toimintaperiaatteita
- noudattaa työssään hallinnollisia periaatteita
- suoriutuu sujuvasti suomen- tai ruotsinkielisistä tilanteista
- suoriutuu yleisimmistä vieraskielisistä tilanteista.

Rajoitusten ja kieltojen valvonta

Opiskelija

- soveltaa matkustajaliikenteeseen ja liikennemuotokohtaiseen valvontaan liittyvää lainsäädäntöä sekä sisäraja- että kolmannen maan liikenteessä
- valvoo matkustajaliikenteeseen ja liikennemuotokohtaiseen valvontaan liittyvien ilmoitusvelvollisuuksien noudattamista
- valvoo tuontia, vientiä ja kauttakulkua koskevien rajoitusten sekä kieltojen noudattamista
- valvoo kulkuneuvon henkilökuntaan liittyvän lainsäädännön noudattamista
- tarkastaa matkustaja- ja kuljetusmuotokohtaiseen liikenteeseen liittyvät asiakirjat ja niiden oikeellisuuden.

Liikennetarkastukset ja tutkinnan turvaaminen

Opiskelija

- varmistaa, että asiakas on hoitanut ilmoitusvelvollisuutensa Tullille
- käyttää tehtävässä tarvittavia valvonnan tietojärjestelmiä
- hyödyntää eri tietolähteistä saatua tietoa tarkastukseen varautumisessa ja tarkastuksen kohdentamisessa
- soveltaa analysoitua tietoa
- kohdentaa tarkastuskohteen tehtyjen havaintojen perusteella
- erottaa laillisen ja laittoman maahantuonnin, maasta viennin ja kauttakulun
- tunnistaa salakuljetuksen eri tavat ja muodot
- erottaa puhuttamisen kautta epäkohdat ja ristiriidat asiakkaan toiminnassa ja käytöksessä
- soveltaa taktisia menetelmiä tarkastustoiminnassa
- tekee tarvittavat jatkotoimenpiteet
- toimii hyvässä vuorovaikutuksessa työryhmän jäsenten ja asiakkaiden kanssa
- erottaa tilanteet, joissa asian käsittely siirtyy rikosprosessiin
- turvaa tutkinnan
- noudattaa työssään työturvallisuusmääräyksiä
- tunnistaa eri valvontatilanteisiin liittyvät riskit
- tunnistaa omien toimintamahdollisuuksien ja osaamisen rajat sekä huomioi ne työtehtävässään
- käyttää tarvittavia menetelmiä, laitteita ja välineitä oikein ja turvallisesti
- siirtää tarvittaessa tilannekohtaista toimenpidettä.

Liikennetarkastuksen päättäminen

Opiskelija

- kirjaa tarkastuksen tulokset ja havainnot tarvittaviin järjestelmiin
- erottaa eri jatkotoimenpiteiden vaihtoehdot ja tekee tarvittavat jatkotoimenpiteet
- saattaa tarkastuksen loppuun
- tiedottaa tarvittaessa sidosryhmiä tarkastuksen tuloksista ja jatkotoimenpiteistä.

Ammattitaidon osoittamistavat

Opiskelija osoittaa ammattitaitonsa näytössä käytännön työtehtävissä tekemällä xxxxx töitä xxxxx ympäristössä. Siltä osin kuin tutkinnon osassa vaadittua ammattitaitoa ei voida arvioida näytön perusteella, ammattitaidon osoittamista täydennetään yksilöllisesti muilla tavoin.

Tullivalvonnan osaamisalan valinnaiset tutkinnon osat 1 (valitaan 0-30 osp)

Varastotarkastus, 15 (tullivalvonnan osaamisalan valinnainen tutkinnon osa)

Tutkinnon osaan liittyvät huomiot ja muistiinpanot (tämä osuus ei ole varsinaista luonnossisältöä, vihreällä maalatut on käsitelty ja viety luonnoksen sisältöön tarpeen mukaan)

- Tutkinnon osan tarpeellisuus
 - Tutkinnon osa on nykyisessä laajuudessa tarpeellinen.
 - Varastotarkastus ei ole erityisen tärkeä tullivalvonnan puolella. Kokonaiskuvan muodostuminen työntekijöille eri osa-alueista tärkeää, mutta ammatillisen kehittymisen takia olisi syytä keskittyä valvontaan enemmän.
- Tutkinnon osan pakollisuus/valinnaisuus
 - Varastotarkastukset eivät liity mitenkään esim. Lentotullin työnkuvaan. Ei ehkä olisi pakollinen tutkinnonosa kaikille valvonnan linjalla oleville.
 - Tullissa tämä tehtävä on keskitetty erillisille ryhmille, joten vain muutama kohderyhmän tutkinnon suorittajista valitsee tämän valinnaiseksi tutkinnon osaksi.
 - **Opetushallituksen huomiot**
 - **Tällä hetkellä valinnainen tutkinnon osa ja kommenttien perusteella hyvä pitää valinnaisena jatkossakin.**

Ammattitaitovaatimukset

Varastotarkastukseen valmistautuminen

Opiskelija

- hakee eri tietolähteistä tarkastusta tukevia tietoja tarkastuskohteesta
- suunnittelee ja valmistele tarkastuksen saatujen tietojen perusteella
- huomioi tarkastukseen liittyvän lainsäädännön
- huomioi työturvallisuuden ja tarkoituksenmukaiset varusteet
- sopii tarkastajien keskinäisen työnjaon tarkastukseen valmistautumisessa ja tarkastuksessa.

Varastotarkastuksen suorittaminen

Opiskelija

- noudattaa työssään EU-tullien ydinarvoja ja Suomen Tullin arvoja, strategioita ja toimintaperiaatteita
- noudattaa työssään hallinnollisia periaatteita
- soveltaa varastotarkastusta koskevaa keskeistä lainsäädäntöä sekä toimivaltaan liittyviä säännöksiä
- huomioi tarkastusympäristön mahdolliset riskit ja poikkeamat
- noudattaa työturvallisuusmääräyksiä
- tekee viivytyksettä tarvittavat valvonnalliset ja rikostorjunnalliset toimenpiteet
- tekee varastotarkastuksen huomioiden tarkastuksessa tavaraan liittyvät rajoitukset ja kiellot sekä verotukseen vaikuttavat tekijät
- käyttää tarvittaessa asiantuntijan apua
- ilmoittaa asiakkaalle tarkastuksen päättymisestä ja mahdollisista jatkotoimenpiteistä
- huolehtii tarkastukseen liittyvistä varusteista

Varastotarkastuksen raportointi ja tarkastusraportin jakelu

Opiskelija

- raportoi selkeästi ja ymmärrettävästi varastotarkastuksen kulun ja mitä siinä on tarkastettu ja todettu
- kirjaa tarkastuksen tulokset ja havainnot tarvittaviin järjestelmiin
- huolehtii raportin jakelusta sen valmistuttua
- tiedottaa tarvittaessa sisäisiä ja ulkoisia sidosryhmiä tarkastuksen tuloksista ja jatkotoimenpiteistä.

Ammattitaidon osoittamistavat

Opiskelija osoittaa ammattitaitonsa näytössä käytännön työtehtävissä tekemällä **xxxxx** töitä **xxxxx** ympäristössä. Siltä osin kuin tutkinnon osassa vaadittua ammattitaitoa ei voida arvioida näytön perusteella, ammattitaidon osoittamista täydennetään yksilöllisesti muilla tavoin.

Tavarantarkastus, 15 osp (tullivalvonnan osaamisalan valinnainen tutkinnon osa)

Tutkinnon osaan liittyvät huomiot ja muistiinpanot (tämä osuus ei ole varsinaista luonnossisältöä, vihreällä maalatut on käsitelty ja viety luonnoksen sisältöön tarpeen mukaan)

- Opetushallituksen huomiot
 - Sisältääkö sellaista osaamista (koko tutkinto / osa tutkinnosta), mitä kaikkien tullivalvonnassa tulisi hallita? Vai onko tarkoitus, että tällä osalla voi syventää osaamistaan?
- Tutkinnon osan tarpeellisuus
 - Tutkinnon osa on tarpeellinen ja sisältö riittävä.
 - Pitää osata myös tullivalvonnassa.
 - Tavarantarkastus ei ole erityisen tärkeä tullivalvonnan puolella. Kokonaiskuvan muodostuminen työntekijöille eri osa-alueista tärkeää, mutta ammatillisen kehittymisen takia olisi syytä keskittyä valvontaan enemmän.
- Haasteita tutkinnon osan toteuttamisessa

- Toimipaikalla pienet resurssit tämän tekemiseen. ei ole muodostunut rutiinia niin perehdyttäjillä voi olla hankala opettaa.
- Osassa tehtävissä ei tehdä lainkaan tavarantarkastuksia, joten tutkinnon suorittajan tulee järjestää harjoittelu- ja näyttöpaikka oman tehtävänsä ulkopuolelta toisessa toimipisteessä.
- Ammattitaitovaatimukset ovat selkeät
- Mitä tietoja lähetyksen merkinnät "kertovat"
- Työturvallisuus tärkeä.
- Huomioitava, mitä tapahtuu oman työvaiheen jälkeen.

Ammattitaitovaatimukset

Tavarantarkastukseen valmistautuminen

Opiskelija

- hakee tarkastusmääräyksen ja siihen liittyvät asiakirjaliitteet
- huomioi tavarantarkastuksen tullioikeudellisen aseman
- hyödyntää tehtävän mukaisia tietolähteitä
- huomioi tarkastukseen liittyvän lainsäädännön
- tutustuu toimeksiannon sisältöön ja toimii sen mukaisesti
- suunnittelee tarkastuksen toteuttamisen huomioiden työturvallisuuden, tarkoituksenmukaisen varustuksen ja tarkastuksen ajankohdasta sopimisen
- sopii tarkastajien keskinäisen työnjaon tarkastukseen valmistautumisessa ja tarkastuksessa.

Tavarantarkastuksen suorittaminen

Opiskelija

- noudattaa työssään EU-tullien ydinarvoja ja Suomen tullin arvoja, strategioita ja toimintaperiaatteita
- noudattaa työssään hallinnollisia periaatteita
- soveltaa tavarantarkastusta koskevaa keskeistä lainsäädäntöä sekä tullilain toimivaltaan liittyviä säännöksiä
- huomioi tarkastusympäristön mahdolliset riskit ja poikkeamat
- noudattaa työturvallisuusmääräyksiä
- tekee viivytyksettä tarvittavat valvonnalliset ja rikostorjunnalliset toimenpiteet
- tekee tavarantarkastuksen huomioiden tarkastuksessa tavaraan liittyvät rajoitukset ja kiellot sekä verotukseen vaikuttavat tekijät
- käyttää tarvittaessa asiantuntijan apua
- ilmoittaa asiakkaalle tavarantarkastuksen päättymisestä ja mahdollisista jatkotoimenpiteistä
- huolehtii tarkastukseen liittyvistä varusteista

Tavarantarkastuksen raportointi ja tarkastusraportin jakelu

Opiskelija

- raportoi selkeästi ja ymmärrettävästi tavarantarkastuksen kulun ja mitä siinä on tarkastettu ja todettu
- kirjaa tarkastuksen tulokset ja havainnot tarvittaviin järjestelmiin
- huolehtii raportin jakelusta sen valmistuttua
- tiedottaa tarvittaessa sisäisiä ja ulkoisia sidosryhmiä tarkastuksen tuloksista ja jatkotoimenpiteistä.

Ammattitaidon osoittamistavat

Opiskelija osoittaa ammattitaitonsa näytössä käytännön työtehtävissä tekemällä **xxxxx** töitä **xxxxx** ympäristössä. Siltä osin kuin tutkinnon osassa vaadittua ammattitaitoa ei voida arvioida näytön perusteella, ammattitaidon osoittamista täydennetään yksilöllisesti muilla tavoin.

Tullivalvonnan osaamisalan valinnaiset tutkinnon osat 2 (valitaan 0-30 osp)

Digikyvykkyyden edistäminen työyhteisössä, 15 osp (tämä tutkinnon osa tulee valinnaiseksi kaikkiin ammattitutkintoihin, eikä sitä muokata tämän projektin yhteydessä)

Ammattitaitovaatimukset

Digitalisaation mahdollisuudet ja nykytila

Opiskelija

- hyödyntää tietoa digitalisaation hyödyntämismahdollisuuksista alan työprosesseissa
- tunnistaa vahvuuksiaan ja kehittämiskohteitaan digitaalisessa osaamisessaan
- tunnistaa digikyvykkyyden keskeisiä osa-alueita
- tuntee työyhteisön tai yhteistyötahon työskentelytapoja ja toimintakulttuuria
- hyödyntää erilaisia tapoja selvittää työyhteisön tai yhteistyötahon digikyvykkyyttä
- noudattaa säädöksiä sekä organisaation ohjeita tietosuojasta ja salassapidosta
- noudattaa säädöksiä ja organisaation ohjeita tietoturvasta
- tunnistaa työyhteisön tai yhteistyötahon digikyvykkyyden vahvuuksia ja kehittämiskohteita
- tunnistaa yleisimpiä kyber- ja tietoturvauhkia ja osaa uhkatilanteessa toimia roolinsa mukaisesti

Osaamisen jakaminen ja kehittäminen

Opiskelija

- soveltaa tietoa työyhteisön tai yhteistyötahon digikyvykkyyden vahvuuksista ja kehittämiskohteista osaamisen kehittämisen suunnittelussa
- sopii työyhteisön tai yhteistyötahon kanssa osaamisen jakamisen tavoista digikyvykkyyden vahvistamisessa
- laatii aikataulun ja suunnitelman yhteisesti sovitusta kehittämistoimista
- viestii kehittämistoimista
- toteuttaa sovittuja kehittämistoimia osana työyhteisöä tai yhteistyötahon kanssa

Seuranta ja arviointi

Opiskelija

- kerää työyhteisöltä tai yhteistyötaholta palautetta ja kokemuksia toteutetuista kehittämistoimista
- analysoi palautteet ja viestii niistä työyhteisölle tai yhteistyötaholle
- arvioi onnistumistaan työyhteisön tai yhteistyötahon digikyvykkyyden edistämässä
- tekee perusteltuja jatkokehittämissuhteita työyhteisön tai yhteistyötahon digikyvykkyyden edistämiseksi

Ammattitaidon osoittamistavat

Opiskelija osoittaa ammattitaitonsa näytössä käytännön työtehtävissä tekemällä työyhteisön tai yhteistyötahon digikyvykkyyttä edistäviä tehtäviä alansa työpaikan työympäristössä.

Jos ammattitaitoa ei voi kaikilta osin arvioida näytön perusteella, ammattitaidon osoittamista täydennetään yksilöllisesti muilla tavoin.

Tekoälyn hyödyntäminen työprosessissa, 15 osp (tämä tutkinnon osa tulee valinnaiseksi kaikkiin ammattitutkintoihin, eikä sitä muokata tämän projektin yhteydessä)

Ammattitaitovaatimukset

Tekoälyn hyödyntämismahdollisuudet

Opiskelija

- tunnistaa tekoälyn eri osa-alueita, keskeisiä toimintaperiaatteita sekä algoritmien toimintalogiikkaa
- selvittää tekoälyn yleisimpiä käyttökohteita ja käytön hyötyjä alansa työtehtävissä
- tunnistaa tekoälyn käyttöön yleisesti liittyviä riskejä eettisyyden, vastuullisuuden ja ympäristövaikutusten näkökulmista
- selvittää organisaation tapoja hyödyntää tekoälyä työprosesseissa

Generatiivisen tekoälyn hyödyntäminen

Opiskelija

- vertailee generatiivisen tekoälyn työkaluja ja arvioi niiden hyödynnettävyyttä työprosessissaan ottaen huomioon tekoälyn käyttöön liittyvät säädökset ja organisaation ohjeet
- valitsee käyttötarkoitukseen soveltuvan, saatavilla olevan tekoälytyökalun
- noudattaa säädöksiä sekä organisaation ohjeita tekoälyn käytöstä, tietoturvasta, tietosuojasta ja salassapidosta
- käyttää generatiivista tekoälytyökalua monipuolisesti työprosessin eri vaiheissa
- tunnistaa yleisimpiä kyber- ja tietoturvariskejä ja osaa uhkatilanteessa toimia roolinsa mukaisesti
- muokkaa tekoälytyökalun asetuksia käyttötarkoitukseen sopiviksi
- syöttää tarvittavia tietoja tekoälylle tietoturvallisesti, tietosuojasta ja salassapidosta sekä tekijänoikeuksista huolehtien
- antaa tekoälylle ratkaistavaan ongelmaan soveltuvan roolin
- kuvaa tekoälylle ratkaistavaa ongelmaa ja muotoilee tarkoituksenmukaisia komentoja ja kehoitteita

- arvioi kriittisesti tekoälyn tuotosten oikeellisuutta ja tunnistaa mahdollisia virheitä, vinoumia tai puutteita
- tekee perusteltuja johtopäätöksiä sekä varmistaa tuotosten eettisyyttä ja tekoälyn käytön läpinäkyvyyttä
- arvioi valitun tekoälytyökalun hyödyntämisen vaikutuksia työprosessin eri vaiheisiin
- jakaa kokemuksiaan tekoälyn hyödyntämisestä ja esittää kehitysideoita sen käytöstä työprosessissa

Ammattitaidon osoittamistavat

Opiskelija osoittaa ammattitaitonsa näytössä käytännön työtehtävissä hyödyntämällä generatiivista tekoälyä monipuolisesti työprosessin eri vaiheissa alansa työpaikan työympäristössä.

Jos ammattitaitoa ei voi kaikilta osin arvioida näytön perusteella, ammattitaidon osoittamista täydennetään yksilöllisesti muilla tavoin.

Vihreän siirtymän edistäminen, 15 osp (tämä tutkinnon osa tulee valinnaiseksi kaikkiin ammattitutkintoihin, eikä sitä muokata tämän projektin yhteydessä)

Ammattitaitovaatimukset

Vihreä siirtymä ilmiönä

Opiskelija

- ymmärtää vihreän siirtymän tavoitteet ja keskeiset käsitteet
- ymmärtää energiaratkaisujen, resurssitehokkuuden, kiertotalouden ja hiilineutraaliustavoitteiden merkityksen toimialalle
- tunnistaa vihreän siirtymän merkityksen kestäväen talouskasvun tukemisessa
- tunnistaa vihreän siirtymän monitahoisuuden ja systeemisyiden

Vihreä siirtymä toimialalla

Opiskelija

- tunnistaa toimialan ympäristövaikutuksia ja -velvoitteita
- tunnistaa toimialan haasteet ja mahdollisuudet vihreän siirtymän edistämisessä
- ymmärtää millaisia rakenteellisia muutoksia vihreä siirtymä edellyttää
- tuntee alan vihreitä teknologioita ja innovaatioita
- arvioi kriittisesti toimialan vihreän siirtymän mahdollisuuksia

Vihreän siirtymän toimenpiteiden suunnittelu

Opiskelija

- tarkastelee kriittisesti nykyisten toimintatapojen vaikutusta ympäristön kuormitukseen
- ideoi vihreää siirtymää edistäviä toimenpiteitä
- hankkii tietoa eri lähteistä siitä, miten vihreän siirtymän toimenpiteitä tehdään ja arvioi tietoa kriittisesti

- tekee konkreettisia ehdotuksia vihreän siirtymän toimenpiteistä
- arvioi eri toimenpidevaihtoehtojen toteutumisen realistisuutta ja vaikuttavuutta

Vihreää siirtymää edistävä toiminta

Opiskelija

- toteuttaa käytännön toimenpiteitä vihreän siirtymän edistämiseksi
- viestii vihreän siirtymän toimenpiteistä työyhteisössään tai yhteistyötahoilleen
- innostaa työyhteisöä tai yhteistyötahoja toimimaan ympäristövastuullisesti

Ammattitaidon osoittamistavat

Opiskelija osoittaa ammattitaitonsa näytössä tekemällä alan käytännön työtehtäviä vihreän siirtymän edistämiseksi. Työtehtävät voivat kohdistua työpaikan, tuotteen tai palvelun vihreän siirtymän edistämisen toimenpiteisiin.

Jos ammattitaitoa ei voi kaikilta osin arvioida näytön perusteella, ammattitaidon osoittamista täydennetään yksilöllisesti muilla tavoin.

Tutkinnon osa ammatillisesta perustutkinnosta, ammattitutkinnosta tai erikoisammattitutkinnosta, 15-30 osp

Tutkintoon voi valita tutkinnon perusteissa määritellyn ammatillisen tutkinnon osan tai osia voimassa olevista ammatillisen perustutkinnon, toisen ammattitutkinnon tai erikoisammattitutkinnon perusteista

Korkeakouluopinnot, 15-30 osp

Tutkinnon osa sisältää tutkintoon liittyvää ammatillista osaamista tukevia korkeakouluopintoja.

Paikallisiin ammattitaitovaatimuksiin perustuva tutkinnon osa, 15-30 osp

Tutkinnon osa tai osat sisältävät työelämän paikallisten tarpeiden mukaista tutkintoon tai ammattialaan liittyvää osaamista, joka soveltuu useamman kuin yhden työpaikan tarpeisiin. Koulutuksen järjestäjä nimeää tutkinnon osan työelämän toimintakokonaisuuden pohjalta ja määrittää sille laajuuden osaamispisteinä. Koulutuksen järjestäjä määrittelee ammattitaitovaatimukset ja osaamisen arvioinnin vastaavasti kuin muissa tutkinnon osissa.